सत्ते फुडलें शाणपण

भरत नायक

सत्ते फुडलें शाणपण

(दोन अंकी कल्पना)

लेखक

भरत रघुवीर नायक

नामी प्रकाशन

सत्ते फुडलें शाणपण

नाटक

लेखक : भरत रघुवीर नायक

Sotte Fudlem Xanponn
Play by
Bharat Raghuvir Naik

प्रकाशन क्र.: २२

पयली उजवाडावणी : २००८

उजवाडावपी : नामी प्रकाशन
सी-१, गोल्डन हील व्यू, रेगो नगर,
बांबोळी - गोंय ४०३२०२

मुखचित्र : नामीलो

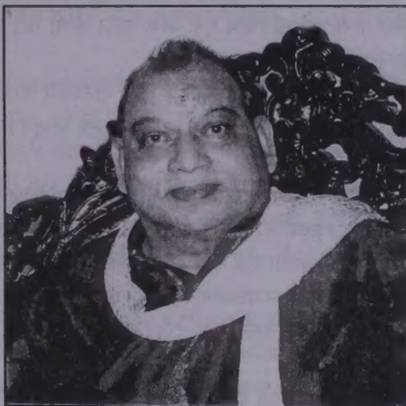
अक्षर जुळवणी : नामीलो

छापपी : तुळशीदास राऊळ
सिद्धांत प्रिन्टर्स, अस्नोडे-गोंय.
फोन : ९९७०६६००८७

मोल : **30 रु.**

हें पुस्तक गोवा कोंकणी अकादेमीच्या कोंकणी नाटक/तियात्र मांड येवजणेखाला छापलां.

पत्तो : सी-१, गोल्डन हील व्यू, रेगो नगर, बांबोळी - गोंय ४०३२०२

कोंकणी साहित्य चिकित्सक नदरेन वाचपी

म्हजो इश्ट

श्री. नरेश तातू नायक

(कुलवाडो, कुंकळी गोंय)

हांकां

–भरत

नाटकाविशीं थोडेंच

'हय सायबा' नाटका उपरांत सत्ते फुडलें शाणपण हें म्हजें उजावाडाक आयिल्ले सवें नाटक. फाटल्या 'हय सायबा' नाटकांत हांवें एक खाशेलो प्रयत्न केल्लो तो असो - त्या नाटकाचे दोनय अंक म्हळ्यार एक कथानक, तशेंच दोन खेरीत अंक, म्हणल्यार दोन वेगळ्यो एकांकी. म्हणल्यार तें एक पुराय नाटक आसून लेगीत दोन एकांकी जातात. हाचोच अर्थ, त्या दोनांतलो खंयचोय एक अंक सादर केलो तरी एक पुराय एकांकी खेळयल्याचो आनंद मेळटा.

अशे तरेचे प्रयोग सॉफोक्लीसच्या काळार ग्रीक नाटकांनी जाताले. पूण ते वेगळे तरेन. तीन राती तीन नाटकां जातार्लीं. तिनय नाटकां स्वतंत्र आसून लेगीत तिनय नाटकां मेळून एक नाटक जातालें.

हें 'सत्ते फुडलें शाणपण' म्हणल्यार एक कल्पनाच. सत्ते फुडें कोणाचें शाणपण चलना अशें म्हणटात. भ्रश्ट राजकर्त्यांक ताळ्यार हाडप मनशाक कशेंच शक्य ना असो समज करून पर्यावरणाचे राखणे खातीर एक काल्पनीक उपाय हांवे ह्या नाटकांत दाखयला. हाचो अर्थ असो न्हय की मनशान गळसणावन वचून हात कांबरून बसचें. त्या उपायांत मनशाचोय वांटो आसा. तोय बी काल्पनीक. देखून हांवे ह्या नाटकाक दोन अंकी कल्पना अशें म्हणलां.

हातुंतलो यमदूत आनी यमदेव हीं दोन पात्रां शंबर टक्के काल्पनीक. तीं आपापले कल्पनेप्रमाण रंगोवं येतात. सत्या, शिवा आनी सुंदर ह्या तिनय पात्रांक ह्या नाटकांत खाशेलें म्हत्व आसा. हेर सगळींच पात्रा आमकां समाजांत वावुरतना दिसतात.

कांय कारणाक लागून ह्या नाटकाचो पयलो प्रयोग पुस्तक उजवाडावच्या आदी जावंक पावलोना. तरी म्हज्या ४० वर्सांच्या नाट्यानुभवाचे साणीर घांसून हांवे पळयलें तेन्नाच छापपाक दिलें. त्या भायर गोवा कोंकणी अकादेमीन खांप्या दिग्दर्शकांकडसून तपासून घेवन पाचवो बावटो दाखयलो. तांतल्या एकट्यान म्हाका विचारलें, हांवे ह्या नाटकाक दोन अंकी नाटक म्हणनासताना दोन अंकी कल्पना कित्याक म्हणलां काय म्हूण. म्हजी जाप ताका पटली.

पयली गजाल म्हणल्यार दुसऱ्याक जाग्यार हाडपी सत्ताच जेन्ना भ्रश्टाचार करपाक लागता, तेन्ना ताका ताळ्यार हाडपाचें काम दुसरो कोणच करूंक शकना अशें आयची अवतिकाय पळयल्यार दिसता. वंयच जर शेत खावंक लागली तर कागाळ कोणाकडेन करपाची ? सत्ते फुडें शाणपण चलना म्हणटात तेंच खरें अशें सगळे म्हणटात. पूण सत्ते फुडलें शाणपण आसूं येता.

सत्ते फुडलें शाणपण

ह्या भ्रश्ट राजकारण्यांक उपाय कितें काय ! हाचेर विचार करतां करतां हांव मात्सो बेजार जालों. ह्या दुर्येसाक वखद सांपडना जालें. पाड पडूं म्हूण हांवें तांकां देवाच्या सुवादीन केले. पूण रोखडेंच लक्षांत आयलें की असले हे लोक देवाक लेगीत फटोवंक फाटी नात. तेन्ना यमदूत आनी यमदेव हांची याद जाली, आनी थंयच हें नाटक जल्माक आयलें.

फाटल्या पांचय नाटकांवरी हें नाटक लेगीत सगळ्यांक आवडटलें हातूंत मात्तूय दुबाव ना.

पुस्तकाच्या भायल्या चित्राविशीं सांगचें जाल्यार, जो मंत्री बशिल्लो दिसता, तो खरो मंत्री नासून म्हजोच इश्ट, जो दर खेपेक वेळा प्रसंगार आदाराक पावता. खरें म्हणल्यार ताच्या जाग्यार सामकोच मरणाचे धडेर पाविल्लो एक म्हातारो मनीस दाखोवचो अशें म्हज्या मनांत आसलें. पूण तसो मनीस म्हाका सोदून सांपडलोना. सांपडलो तो तयार जालोना. तयार जालो तो जाग्यावयलो उठूंक शकलोना इतलो. सोदता म्हणसर अकादेमीन दिल्ली मुजत सोंपत आयली. देखून म्हज्या इश्टाकडें, भौ. दिपक गाड हाचेकडेन धांव घेतली.

प्रयोगाचेंय अशेंच जालें. भौ. भिकू बोमी नायक हांणी आपणाल्या 'जैत' दिवाळी अंकांत हें नाटक उजवाडाक हाडिल्लें. तें वाचून एकट्यान म्हाका फोन करून सांगलें, आपूण तें नाटक अमूक गांवांत करतां म्हूण. हांवें ताका परवानगी दिली. आपणालें नांव ताणे सांगलें, गांव सांगलो. पत्तो आनी फोन नंबर हांव घेवपाक विसरलों. खूब दिसांनी हांव ताचें नांवय विसरलों. नाटक छापपाचें जालें तेन्ना पयलो प्रयोग केल्याची तारीख आनी कलाकारांचीं नांवां मेळोवपाखातीर हांवें खूब प्रयत्न केले. त्या गांवांत वचून खबर काडली. 'दर देवळामुखार कोंकणी नाटकां जातात. तुजें नाटक खंयच्या देवळाकडें जालें खबरना', अशी जाप मेळ्ळी. म्हजो एक साहित्यीक इश्ट, भौ. माणिकराव गावणेकार त्या गांवालागशिल्ल्या गांवांत रावता. ताका हांवें ही गजाल सांगली. आपूण सोदून काडटां अशें ताणे म्हाका उतर दिलें. पयल्या दिसा ताका येस आयलेंना म्हूण दुसऱ्या दिसा त्या गांवांत तो भोंवलो. जाल्यार एका देवळाकडें ह्या नांवाचें नाटक जाल्लें अशी खबर ताका मेळ्ळी. त्या दिग्दर्शकाचो एक सांगातीय मेळ्ळो. ताणे सांगलें. त्या नाटकाचे तांणी तीन प्रयोग केले. सगळ्यांचीं नांवां दिग्दर्शकाकडेन आसात. परतून तिसरे दिसा नांवां हाडपाक तो गेलो, तेन्ना त्या मनशान ताका सांगलें. तें दुसरें नाटक. हें न्हय. आनी भलतेंच नांव सांगून तो मेकळो जालो.

भरत नायक
फोन : २४५९२२७

पात्रां

सुत्रधार
यमदूत
यमदेव
सत्या
शिवा
सुंदर
मंत्री/उमेदवार
इन्स्पेक्टर
हवालदार
जाण्टेलो
वांगडी १
वांगडी २
वांगडी ३
वांगडी ४
वांगडी ५

-------पयलो अंक-------

सुत्रधार : नमस्कार...तुमी इतले सगले आयले तें पळोवन खूब खोस जाली, आपयता तितलेय येतलेच अशें समजून हांवें थोडींच आमंत्रणां धाडिल्लीं. खबर आयकुनच तुमी इतली गर्दी केली, म्हाका चडूच आनंद जालो. थोडें वायट दिसलें कारण इतल्या जाणांची बसपाची सोय आमी केलीना. तरी तुमी आमचेच..हं..आमी तुमचेच समजून ॲडजस्ट करतले अशी आस्त बाळगितां. करतां-करतां..नाटकूच सुरू करतां. किते आसा.. नाटक पळयतां पळयतां कांय गजालींचेर तुमचो विश्वास बसचोना. कितल्योय हुयेली मारून सांगलें तरी तुमकां खरें दिसचेंना,अशे तातूंत कांय प्रसंग आसात. सुरवातेक म्हजोय विश्वास बसलोना. पुरावो मेळ्ळो तेन्ना हांवें खरें मानलें आनी तुमच्या मनांतलो एक हुस्को काडून उडोवपाखातीर, एक भिरांत पयस करपाखातीर आमी वेळांत वेळ काडून हांगा आयल्यात.

हय... भिरांतच ती. सादिसुदी भिरांत न्हय . अख्खो संवसार काबार जावपाची भिरांत. सैमाची ही रचणूक नश्ट जावपाची भिरांत. मनीस होय एक सैमाचोच वांटो हें लक्षांत आसुंदी. कोण नश्ट करतलो ! तेंच सांगपाखातीर, प्रत्यक्ष दाखोवपाखातीर आमी हांगा आयल्यात. चल रे...लायट पेटय....

(माचीभर उजवाड जाता. सुंदर, एक तरनाटें चली, पाचव्या हळदुव्या रंगाचो चुडिदार,ताचेर पाचवी हळदुवी ओडणी न्हेसून केंसांत सोबता ताचे परस चडूच फुलां माळून एके लोखणाचे, दोडपाचे कदेलीर बसून जामोळ्यो दिता. सत्या, एक बरो चित्रकार , सुंदराचें चित्र पिंतारपांत गुल्ल आसा.ताणे शुभ्र धवे कपडे घाल्यात. पिंतारपाचें सगळें सामान वेवस्थीत मांडून दवरिल्लें आसा. खावपा जेवपाचें सामान, जें तांणी बांदून हाडिल्लें, तें मात हांगा थंय दवरिल्लें आसा. फाटल्या पड्ड्याचें दावें अर्द पाचव्या झाडांनी भरिल्लें दिसता जाल्यार उजवें अर्द झाडां कातरून उडयल्ल्याचो देखाव दिसता. माचयेर एक बसपाक फावोसो मोठो फातर आसा.)

सत्या : तोंड उगडू नाका गो. चित्राचेंय तोंड उगतें जातलें.

सुंदर : म्हाका वाज आयलो रे सत्या. कितलो वेळ म्हूण अशें फातराबशेन एका जाग्यार बसून रावप ! कसलो चित्रकार रे तूं ! एक चित्र काडपाक इतलो वेळ. त्या दोंगरांचीं आनी झाडापेडांचीं चित्रां मात रोकडीं काडटा मरे तूं.

सत्या : तीं अस्थीर नात मनशांबशेन. जमनींत पांय रोंबून घट्ट रावल्यांत एका जाग्यार. केदें मोटें संकट आयलें तरी जाग्यावयलीं हाल नात, वाजेनात, जामोळ्यो काडिनात. फकत मनीस तांकां सुखान जगपाक दिना...... पुरो... ऊठ तूं. आतां तुजी गरज ना. उरिल्लें हांव तुका पळयनासतना पिंतारतां.

सुंदर : कशें पिंतारतलो रे म्हाका पळयनासतना ?

सत्या : आगो सुंदर, तूं म्हज्या दोळ्यांत इतलें घट्ट बशिल्लें आसा,की तुजें चित्र हांव दोळे धांपून लेगीत काडपी.

सुंदर : तशें जाल्यार म्हाका इतलो वेळ हांगा बसयलें कित्याक तर ?

सत्या : आगो तूं दोळ्यांमुखार आसलेबगर म्हाका उर्बा येना.

सुंदर : पुरो-पुरो, चल आतां कितेंय खावन घे. भूक लागुना रे तुका सत्या ?

सत्या : भूक न्हय, तान लागिल्ली. ती भागली.

सुंदर : कितें पियेलो तर तूं ?

सत्या : तुजें सौंदर्य पियेलों गटागट. आतां हें इतलें सुंदर चित्र पुराय केलेबगर म्हाका भूक लागचीना. तूं खा. हांव मागीर खातां.

सुंदर : म्हाकाय अजून भूक लागूना. तुका इल्ली च्या दिवं ?..... नाका.. तूं च्यायेंत

पिशोल बुडयत आनी रंगाची वाटी तोंडाक लायत म्हूण भंय. चित्रकारांचो कांय इतपार ना. हांव एक पासय मारून येतां. तेवटेंतलो निसर्ग पळोवन येतां.

सत्या : तेवटेन उरलां कितें गो पळोवपासारकें ? ते बोडके दोंगर आनी मारून उडयल्लीं झाडां पळोवंक वता ? हो ताजो तट्टीत निसर्ग पळोवन घे. फाल्यां हीं झाडां तुका पळोवंक मेळटलीं म्हणपाची खात्री ना.

सुंदर : कित्याक तर ! म्हाका पुराय खात्री आसा. आमची चळवळ जैतिवंत जातलीच. हीं सगळीं झाडां वाचोवपांत आमी येसस्वी जातलींच.

सत्या : पूण शिवाची आजून कांयच खबर ना न्हय गो.मोबायल लेगीत ताचो एँगेज्ड मेळटा.

सुंदर : शिवा फाल्यां सोमतो लोकांक घेवन येतलो. तांकां समजावन भायर काडपाक मात्सो वेळ लागताच न्हय रे. तातूंत त्या दुश्टाचे चमचे आसतलेच. ते आडमेळीं हाडल्या बगर रावतात !

सत्या : सुंदर, आमी चुकयलेंना मगो, पयलीं हांगा येवन? ताका आमी थंय एकटो दवरलो.

सुंदर : ताणेच चल सांगलां मरे आमकां. फाल्यांचे कामगार आयजूच येवन झाडां कातरूंक लागत म्हूण आमकां मुखार धाडल्यात मरे ताणे.(ताचो मोबायल वाजता) हॅलो..शिवा..

सत्या : शिवाचो फोन ? काम जालें काय विचार.

सुंदर : (ताका हातानच वगी रावंक सांगता) आरे शिवा..खंय पावलां तुजें काम ? केन्ना येतलो ?.......... वा.. शाबास.... वेरी गूड.... फेन्टास्टीक..... आ... कितें जालें ? कितें केलें ताणे ?....... बरोच पेट घालपाचो...... लोकांनीच बडयलो मरे..?... बरें जालें...... ना शिवा. हांगा कांयच गडबड ना......... आजून मेरेन कोण येवंकना... सगळें शांत... फाल्यांच येतले ते सगळे.... बरें. (मोबायल बंद करता)

सत्या : कितें जालें गो सुंदर ?

सुंदर : एक गुंड आयिल्लो खंय, शिवाक मारपाक.

सत्या : मागीर...

सुंदर : लोकांनीच धरून ताका पेटलो .

सत्या : बेस्ट उडयलें लोकानी.

सुंदर : फाल्यां सकाळी येता खंय, साडे चारशें लोकांक घेवन. सगले पोटतिडकेन येतात. खबर आयकून पेटून उठले खंय. मरपाक लेगीत तयार आसात.

सत्या : गूड.....आतां आमी जिखलेच. .....सेव फोरेस्ट......

दोगांय : झिंदाबाद.......

सुंदर : भारत माता की.......

दोगांय : जय......... (दोगांय उमेदीन नारे दितात. गायतात.)

ही धरा वसुंधरा
येतली आतां तरतरा
दोंगरा तेंगशो जातल्यो जित्यो
शेवणीं येतलीं आपल्या घरा
धरती जातली पाचवी चार
फुलां फळां जातली रास
हे भूंयेर अमर जातले
सत्या शिवा सुंदरा

सुंदर : सत्या...

सत्या : कितें गो सुंदर..एकदम गंभीरशें जालें .

सुंदर : हीं झाडां ,हे दोंगर आमी वाचोवंक शकतलीं म्हूण आमकां आनंद जाला खरो. पूण हे गोमट्यो उडयल्ले दोंगर, हीं जमनी भरवण केल्लीं झाडां आमी वाचोवंक शकलींना म्हूण तांणी आमकां कितले श्राप सोडले आसतले न्हय?

सत्या : आमकां कित्याक स्राप गो सुंदर? आमचो कितें गुन्याव तातूंत ? त्या दुश्टान तेन्ना आमचेर कितले अत्याचार केले विसरलें तूं ?

सुंदर : ते प्रसंग हांव कशें विसरतलें ! त्या दुश्टान म्हज्या काळजार केल्ले घाय अजून जिते आसात.....

सत्या : सुंदर, म्हाका कळटा तुजें दुःख. पूण हांव तरी कितें करतलों. म्हजे धडपडीक कोण भीक घालता? येद्या व्हडल्या शिवाचें आयकना.

सुंदर : हांव तुका शिणना रे सत्या.......... आसूं तें. तूं काड तुजीं चित्रां....

म्हज्या फाटल्यान सामकीं दाट पाचवीं झाडां काड आं.. सांगतां... म्हाका खूब आवडटा निसर्गाच्या सानिध्यांत रावपाक. म्हाका हांगाच रावन दिसता.

सत्या : थंय कित्याक वचूंक सोदता तर तूं ?

सुंदर : त्या मरून पडिल्ल्या निसर्गाच्या दुखांत वांटेकार जावपाक. तांचे यादीन दोन दुकां गळोवपाक, आनी हे भुंयेचें सांत्वन करपाक..... येतां हांव रोकडें. तोमेरेन जातलें तुजें चित्र पिंतारून. (सुंदर वता. सत्या आपल्या पिंतारपांत गुल्ल आसतना काळो किट्ट यमदूत येवन खुर्चेर बसता, आनी सत्याक पळयत रावता. ताका दोन धवीं शिंगां आसात. काळ्या मुखामळार धवे दोळे भडक दिसतात. ताचे कपडे लेगीत काळे किट्ट. कांय वेळान सत्या ताका पळयता आनी अजापता.)

सत्या : आरे वा.... तसोच बसून राव. तुजो पोट्रेट बरो जातलो. हांव तुजें फस्कलास चित्र काडटां.

दूत : ये सत्या, चित्रकारा, हांव तुजेकडसून तोखणाय करून घेवपाक येवना. म्हाका वळखता तूं ?

सत्या : तूं कोणूय आसूं. म्हजेर मात्सो उपकार कर . तसोच बसून राव.फाटल्यान ती व्हांवती न्हंय, पाचवीं झाडां, पलतडीन दोंगर, निळें मळब आनी तांतूंत तूं काळो काळो राक्षेस. सुंदर...खरेंच सुंदर .

दूत : ये.. सत्या, हांव राक्षेस न्हय. आतां थोड्याच वेळान तुका कळटलें हांव कोण तो. अजून तुजो थोडो वेळ उरला.

सत्या : आतां तूं नाटक करून दाखयतलो ?

दूत : कर्मभोग दाखयतलों तुजो कर्मभोग. सत्या..चल, तुजे तयारेक लाग.

सत्या : कसली तयारी ?

दूत : बिटकी कवळपाची. तुजे दीस भरले.

सत्या : हांगासलो वच म्हणटा ?......तूं हीं झाडां कातरपाक आयला काय कितें रे?

दूत : हांव झाडां कातरपाक येवना रे सत्या. तुका व्हरपाक आयलां.

सत्या : हांव खंयच येवपाक ना. म्हाका तुजीं तीं नाटकां बिटकां आवडनात. आनी म्हाका वेळूय ना. हांगा केदी व्हडली चळवळ जावपाची आसा तुका कल्पना

ना. तें आंदोलन सुरू जावचे आदी म्हाका ह्या सृष्टिसौंदर्याचो आस्वाद घेवपाचो आसा. तांकां म्हजे चित्रकारितेंत बंदिस्त करचें आसा. आमचे फुडले पिळगेक दाखोवपाक, हे धरतेर झाड नांवाचो प्राणी आसलो म्हूण कळोवपाक. मनशान ताका जगपाक दिलोना म्हूण सांगपाक. आयज आमी डायनासोराचीं चित्रां दाखयतात पळय तशें.

दूत : हांव तुका वयर व्हरपाक आयलां रे मनशा.

सत्या : वयर ? सामको वयर ? म्हणचें तूं म्हजो खून करतलो ? ये..... सारकें सांग, तूं कोण. कोणे धाडला तुका ? असो भेस बदलून आंगाक काळें सारोवन म्हाका मारपाक आयला ? त्या दुश्टान धाडला दिसता तुका. झाडां कातरपा आड चळवळ उबारल्या म्हूण एकेकट्याक काबार करपाचो कट रचला खंय ताणे. सांगून दवरतां, आमकां मारून ही चळवळ बंद जावपाची ना. आतां समाज जागरूत जाला. आमकां तुमी सोपोवं शकशात . सत्य तुमी केन्नाच नश्ट करूंक शकचेनात.

दूत : हांव मनीस न्हय रे सत्या. तूं म्हाका वळखुचोना.तुवें म्हाका केन्नाच पळोवंकना.

सत्या : कळ्ळें म्हाका, मनीस न्हय तूं. गूंड तूं गूंड. हांव सत्या, गुंडांक कसो वळखतलों. पूण तुका म्हजें नांव कशें कळ्ळें रे ? वदळच्यान तूं म्हाका सत्या सत्या म्हणटा.

दूत : आरे हांव यमदूत रे सायबा.

सत्या : यमदूत...म्हणचें यमाचो दूत ?...तुका यमान धाडला ? कित्याक ?

दूत : तुजो प्राण घेवन यो सांगलां.

सत्या : म्हजो प्राण आनी तूं व्हरतलो ? (हांसता) असलो कसलो कुसलेलो यमदूत रे तूं !

दूत : ये....सत्या, म्हाका कुसलेलो म्हणटा ? हांव यमदेवाक सांगपी. तो तुका वगी रावचोना. दूताक कोणे कितेंय म्हणिल्लें सोंसना आमच्या देवाक.

सत्या : चल रे काळ्या. हांव एकटो आसासो पळोवन म्हाका फटोवंक आयला? कितें झडटा काय पळयता? हे घे आनी लाग मारगाक. म्हाका डिस्टर्ब करू नाका. (एक नोट दिता)

दूत : हें म्हाका कित्याक ? हे दुडू वयर चलनात. आनी सत्या.. तूं एकटो नासलो.

हांवें तुका एकटो केला.

सत्या : म्हणचें ?

दूत : म्हणचें तुज्या त्या सुंदराक हांवेंच हांगासलें पयस व्हेलां.

सत्या : तूं म्हाका ब्लेकमेल करपाक आयला ? तूं कितें उलयता तें तुका तरी कळटा मरे? तें गेल्या उपरांत तूं आयला.

दूत : हांव यमदूत म्हणल्यार तुका खरें दिसना मरे ? राव, तुका दाखयतां. (आसा थंयच रावून सत्याच्या हड्ड्याक बोट दाखयता. शॉक आयिल्लेवरी ताच्या हड्ड्यांत कळ मारता.) आतां तरी कळ्ळें मरे ? अजून खरें दिसना ? (परतून तशेंच करता. परतून ताच्या हड्ड्यांत दुखता.) कितें जालें ?

सत्या : हड्ड्यांत दुखलें म्हज्या.

दूत : हो तुका हांवें फकत नमुनो दाखयलो. हो पराक्रम एका बोटाचो. हांवें जर पांचूय बोटां तुजेवटेन केलीं,तर तुजें काळीज आकताक बंद पडटलें आनी हांव तुजो आत्मो घेवन वयर वतलों. मागीर तुजें तें सुंदरें धांवत येतलें आनी सत्या काळजा आताक येवन मेलो म्हूण हुयेली मारतलें. शिवाक फोन करतलें. शिवा येतलो आनी तुजें मडें उबारून व्हरतलो.

सत्या : शिवाकय वळखता मरे तर तूं. (बोल्सांतलो मोबायल काडटा आनी सुंदराक फोन लायता) हॅलो.. सुंदर, तूं खंय आसा गो ?....बरें आसा मगो तूं?.... कोण फाटीक बी लागुना मगो तुज्या ? बेगीन हांगा यो पळोवया. हांगा एक काळो कुळकुळीत मनीस आयला. म्हजेर अॅटॅक करता. धांवून यो.

दूत : बरेंच पयस पावलें तें. इतले बेगीन येवचेंना.

सत्या : तुका हांगा रावन कशें कळ्ळें ?

दूत : तुका तें बेगीन आयिल्लें जाय ?

(सुंदर मोबायल बंद करून बोल्सांत दवरता. तेन्नाच यमदूत उजवो पांय जमनीर मारता आनी त्याच वेळार सुंदर कोणेतरी ओडून हाडिल्लेवरी स्टेजीर येवन पडटा.)

सत्या : सुंदर, तूं लागीच आशिल्लें तर गो ?

सुंदर : ना रे सत्या. हांव खूब पयस पाविल्लें. इतले बेगीन हांगा कशें पावलें समजना. कोणेतरी ओडून हाडिल्लेवरी दिसलें म्हाका. कितें जालें रे ?. कोणे अॅटॅक

केलो तुजेर ?

सत्या : हो पळय...हाणे. आतां बसला तो वग्गी.

सुंदर : कोण रे ? खंय कोण आसा हांगा ?

सत्या : हो कितें . कदेलीर बसला तो दिसना ?

सुंदर : कसलीं फकणां करता रे सत्या...

सत्या : फकणां न्हय सुंदर. हाणे, हाणेच म्हजेर अॅटेक केलो. अशें बोट दाखयलें आनी म्हज्या हड्ड्यांत कळो येवपाक लागल्यो. सामको मरता काय उरता जालें म्हाका.

सुंदर : सत्या.. हे खुर्चेर तर कोणूच ना. खुर्ची सामकी रिकामी आसा.

सत्या : कितें गो सुंदर हो येदो व्हडलो काळेलो मनीस दिसना तुका ? तो पळयता मगो तुका. दोळे मोठ्ठे करून. पळय..आतां म्हाका पळयता. ये...आतां उलय मरे. वदळ हांव एकलो आसासो पळवन व्हडलो नेट सांगतालो. कितें सांगतालो जाणा सुंदर, आपुणूच खंय तुका हांगासलो घेवन गेलो. हय गो सुंदर, हो घेवन गेल्लो तुका..

सुंदर : सत्या..कितें जालां तुका ? असो कितें बडबडटा तूं ? जोर बीन येवना मरे तुका . (ताच्या कपलाक हात लावन पळयता)

सत्या : सुंदर, खरेंच सांग. हो येदो व्हडलो राक्षेस तुका दिसना ?

दूत : ये....राक्षेस म्हणू नाका म्हाका.

सत्या : पळय ... तापलो पळय म्हजेर .

सुंदर : खंय कोण तापला रे तुजेर ?

सत्या : हो..काळो काळो बैल.

दूत : ये.....सत्या...बैल म्हणटा म्हाका ? बैल आमच्या म्हाराजाचें वाहन. हांव ते पदवेक अजून पावलोंना.

सत्या : पळयलें ? आयकलें मगो...? आतां कितें उलयलो तें तरी आयकलें मगो तुवें?

सुंदर : आतां कोण कांय उलयलोना. तूं एकटोच उलयता. तुज्या उलोवण्याबगर म्हाका कांयच आयकूंक येना, आनी कोण दिसयबी ना.

सत्या : कितें गो सुंदर ? हो.. हो.. दिसना तुका ? इतलो काळो. धवीं धवीं शिंगां....

शिंगां तरी दिसतात ? (तें ना म्हूण तकली हालयता) पळय आं..आतां सारकें पळय. ये तुजे दांत दाखय रे. (तो दांत दाखयता) हे धवे दांत दिसनात ? (तें ना म्हणटा) ये, दोळे मोठे करून दाखय रे. (तो दोळे मोठे करता.) पळय..पळय..धवे फुल्ल दोळे.

सुंदर : खंय रे सत्या ?

सत्या : हे कितें ? आतां कशें दाखोवं तुका ? ये..मात्शी तुजी जीब भायर काड रे. ती तरी दिसता जाल्यार पळवया. (तो जीब भायर काडटा) पळय- येदी मोठी जीब भायर काडली. आतां तरी पळयलें मगो तुवें ?

सुंदर : ना रे सत्या, म्हाका कांयच दिसना.

सत्या : तुज्या दोळ्यांक कितेंतरी जालां. हांव तरी दिसतां मगो ?

सुंदर : तूं दिसता रे.

सत्या : हांव दिसतां आनी हो कसो दिसना ?

सुंदर : अशें कितें करता रे तूं सत्या. सत्या , कितें जालां तुका ? तुजे तकलेर कसलो तरी परिणाम जाला. खंयतरी भिलोना मरे ?

सत्या : तुका सारकें दिसना. वयल्यान हांव भियेलां.

सुदर : मात्सो हांगा शांत बस पळवया.

सत्या : थंय कसो बसतलों हांव ? थंय तो बसला न्हय गो.

सुंदर : बरें ...हांगा बस.

(सुंदर ताका फातरार बसयता आनी कागदान वारो घालता. दूत उठून ताच्या म्हऱ्यांत येता)

सत्या : ये...हांगा येव नाका. थंयच बस. पळय गो कसो आंगार येता.

दूत : सत्या, सुंदराचो कांयच गुन्याव ना. आनी तुजीय कांय चूक ना. हांव तुका दिसतां म्हूण ताका दिसना. जाका हांव व्हरूंक येतां ताकाच दिसतां.

सत्या : म्हणचें तूं म्हाका दिसता आनी ताका दिसना. अशें कशें ? सुंदर, तुका खऱ्यानीच दिसना गो हो ? आयकलें तुवें ? आतां ताणे कितें सांगलें तें आयकलें ? तो खंय फकत म्हाकाच दिसता. तुका दिसना. म्हाका तो व्हरपाक आयला म्हणून म्हाका दिसता खंय.

सुंदर : कोण रे तो सत्या?

सत्या : यमदूत...यमदूत खंय तो. ताका खंय यमदेवान म्हजो प्राण व्हरपाक धाडला.....सुंदर....आतां हांव....आतां हांव....

सुंदर : कांयच जायना तुका. वग्गी बस पळवया. दोळे धांप. मागीर कांयच दिसचेंना तुका. इल्ली च्या दितां ती पिये.
(सुंदर ताका थर्मासांतली च्या ओतून दिता)

सत्या : तूं घेता रे इल्ली च्या.

दूत : आमी तुमच्यो च्यायो बी घेयनात रे.

सत्या : (च्या पिता).....सुंदर...ही निमणी च्या गो म्हजी.

दूत : तुजो वेळ लागी पावता आं.. मागीर म्हणशी हांवें तुका कितेंच करपाक टायम दिलोना म्हूण.

सत्या : आं.. ....ह......य....

सुंदर : हांव शिवाक फोन करून आपयतां. तो तुका सायकियेट्रीका कडेन घेवन वतलो.

सत्या : पळयलें मरे. तें समजलें म्हाका पिशें लागलें म्हूण

दूत : समजूं.....तें म्हाका लागना.

सत्या : तूं ताका कित्याक दिसना रे ?

दूत : आमी अशे सगळ्यांक दिसपाक लागले जाल्यार हे मनीस आमच्या कामांत आडखळी हाडटले. सगळे एकठांय जावन आमकां त्रास करतले.

सत्या : आतां तें एकटेंच आसा मरे हांगा. तें तुका कसलो त्रास करतलें ? ताका तूं दिसतलो अशें कितेंय कर. प्लीज...म्हजी एक इत्सा म्हूण. नाजाल्यार लोक म्हणटले, हांव पिसो जावन मेलों म्हूण. येदो व्हडलो चित्रकार पिसो जावन मरप......

दूत : हांव ताका दिसतलों अशें म्हज्यान करू येता. पूण त्याखातीर ताची मान्यताय जाय पडटा. मान्य आसा जाल्यार विचार.

सत्या : सुंदर, तूं ताका पळोवंक इच्छिता जाल्यार तो कितें तरी करतलो तुका दिसचें म्हूण.

सुंदर : हय. हांव पळोवंक सोदतां ताका. सांग ताका, पळोवया तरी.

सत्या : यमदूता..तें तयार आसा. चल दाखय तुजें रूप ताका.

दूत : टेम्परी काय परमानेन्ट ?

सत्य : टेम्परी आनी परमानेन्ट म्हणचें ?

दूत : टेम्परी म्हणचें थोड्या वेळा पुरतें. परमानेन्ट म्हणचें सदांकाळ.

सत्या : दिता जाल्यार परमानेन्ट दिवन उडय.

दूत : पळय आं..पर्मनिन्ट घेतली जाल्यार ताणे मरचें पडटलें.

सत्या : म्हणचें...?

दूत : म्हणचें तुज्यावांगडा हांव ताचोय प्राण व्हरतलों.

सत्या : अशें कित्याक तर !

दूत : कारण म्हाका पळयल्लो मनीस ह्या संवसारांत रावूंक जायना, असो आमचो कायदो आसा.

सत्या : आनी टेम्परी जाल्यार तें तुका पळोवन संवसारांत उरचेंना.

दूत : तें उरतलें पूण ती नदर उरचीना आनी ती यादूय उरचीना. म्हणचें म्हाका ताणे पळयला हें तें सामकें विसरून वतलें.

सुंदर : कितें सांगता रे तो ?

सत्या : तो म्हणटा, तुका खंय तो, टेम्परी नदर दिता. पूण ताका तुवें पळयला हें तूं थोड्या वेळान विसरून वतलें.

सुंदर : उपकरता. पळोवया तरी यमदूत कसो दिसता तो.

दूत : बरींशीं दोन आंब्याचीं पानां घेवन यो.

सत्या : आंब्या पानां...

दूत : हय रे. आंब्याच्या झाडाचीं पानां.

सत्या : आंब्याचीं झाडां सगळीं त्या दुश्टान मारून उडयलीं. हेवटेंतल्या रानांत आसत घडये. पूण त्या जंगलांत वतलो कोण. त्या दुश्टाचे मनीस रावल्यात आसतले थंय कोयते कुराडी घेवन.

दूत : आतां मरतलोच मरे तूं. आनी भियेता कोणाक? हांव सांबाळटां तुका. चल. ...

सत्या : हांव वचना.

दूत : बरें आसा. हांवूच हाडटां एक आंब्याचो ताळो. (दूत हात फुडें करून आंब्या ताळो तोडिल्ल्याचो अभिनय करता. आनी पयस साकून हाडून स्टेजीर

उडयल्लेवरी हात हालयता. तेन्नाच स्टेजीर एक आंब्याचो ताळो पडटा.)

सुंदर : सत्या... हो आंब्या ताळो खंयच्यान आयलो रे ?

सत्या : ताणेच उडयला हाडून.

दूत : तातुंतलीं दोन पानां काडून दोळ्यांक पुसूंक सांग ताका.

सत्या : तुज्या काय म्हज्या ?

दूत : जाका नदर जाय ताच्या.

सत्या : हां. समजलें. ....सुंदर, त्या ताळ्याचीं दोन पानां काडून तुज्या दोळ्यांक पूस खंय. (सुंदर दोन पानां काडटा आनी दोळ्यांक पुसून दोळे उगडटा.)

दूत : हांव दिसतां काय ना ?

सत्या : दिसता मगो ?

सुंदर : दिसता रे. पूण तो दिसना.

दूत : ताचो विश्वास ना असले गजालींचेर. म्हणून दिसना ताका. दी तीं दोनय पानां म्हजेकडेन. (सुंदराच्या हातांतलीं दोनय पानां दूत काडून घेता.)

सुदर : म्हज्या हातांतलीं पानां थंय कशीं गेलीं रे सत्या ?

सत्या : ताणेच काडून घेतलीं.(दूत तीं पानां आपणाल्या दोळ्यांक तेंकयता.)

सुंदर : आवयस.. सत्या, तीं पानां काय बरीं हवेंत नाचतात पळय.

सत्या : आगो तो तीं आपल्या दोळ्यांक लायता.

दूत : घे. आतां लाय म्हूण सांग दोळ्यांक.
(सत्या पानां सुंदराकडें दिता. सुंदर तीं घेवन वगीच रावता)

सत्या : आगो आतां लाय खंय तीं दोळ्यांक.
(सुंदर दोनय पानां आपणाल्या दोळ्यांक लायता आनी दोळे उगडटा. ताका दूत दिसता.)

सुंदर : आंवंय..शिंगाडें जनावर ?

दूत : ये...जनावर म्हणटा म्हाका ?

सत्या : सुंदर, ताका कांयच म्हणू नाका. यमदूत तो यमदूत.

सुंदर : हो यमदूत ? असलो घाणयारो यमदूत आसता ? हो ह्या जंगलांतलो आदिमानव नाजाल्यार वनमानव आसतलो.

दूत : ये.. तुवें केन्ना पळयला यमदूताक ? कसलो आसता ?

सुंदर : पिक्चरांनी बी पळयला आमी. काय बरो आसता, गुटगुटीत. पोट मोठें आसता. दोळ्यांक पळयल्यार भंय दिसता.

दूत : तो मनशाच्या कल्पनेंतलो यमदूत. खरो यमदूत असो आसता..असो. (सर्गांतल्या फोनाची रींग वाजिल्ल्याचो आवाज) राव आं..म्हाका यमदेवाचो संदेश आयलो. (एक हात वयर उबारून मळबावटेन बोट करता. दुसऱ्या हाताचें बोट माथ्यार दवरता) नमस्कार देवा....हयवय. करतां हांव...हो पळय हांगा आसां,सत्या म्हऱ्यांत....तो चित्रकार देवा...... आनीक थोड्याच वेळान पावतां देवा. ...बाकी सगळीं कामां केलीं हांवें देवा. हो एकलोच उरला. ....ते पन्नास जाण मू ? तांकां सगळ्यांक हांवें मिनीबसींत चिड्डून चिड्डून भरले आनी बस घांटावयल्यान खोल देंगणांत उडयली. ते पन्नासूय आत्मे हांव वयर दवरून आयलों देवा...... गुदावांत आसतले देवा. ....तीं तिगां जाणां न्हय देवा, धबधबो पळोवपाक गेल्लीं. थंयच हांवें तांकां बुडयलीं. ...ते चौग जाण ?...तांकां हांवें दर्यावेळेर पिकनिकेक धाडले. थंय तांकां दर्यांत न्हावपाक लायले. तेय गुदांवांतूच आसात देवा.. ....देवा, जे फाल्यां व्हरपाचे आसात तांकां हांवें आकसिदेंत करून आसपितलांत दवरल्यात. सगलें काम सारकें जालां देवा. हें एकूच उरलां तें करून हांव रोकडोच येतां. (हात सकल काडटा)

सुंदर : ये पिशा.. तूं हांगा कित्याक आयला रे ? चल तुजे वाटेक. (सत्याक) मोडचे कितेंय आसल्यार उडय ताच्या हातार.

दूत : म्हणचें हांव उलयलां तें सगळें नाटक दिसलें ? तूं इतलें पयस गेल्लें, एका खिणांत हांगा कशें पावलें गो सुंदऱ्या ? हांवें हाडलें तुका ओडून. आमकां तसली शक्ती यमदेवान दिल्ली आसा, फटाफट कामां जावचीं म्हूण. तरी पटना तुका जाल्यार पळय...तुजो दावो पांय दुखता ?

सुंदर : ना. मातपूण दुखना.

दूत : आतां दुखतलो. पळय आं..(सुंदराच्या दाव्या पांयाक बोट दाखयता. तें पांय उसळ्ळो म्हूण आड्डता) हां..आतां उजवो पांय उसळटलो. पळय आं..(दूत ताच्या उजव्या पांयाक बोट दाखयता. तें आवय-आवय म्हूण आड्डता.) आनी कितें दुखोवं ? सांग. पोट दुखोवं ? तकली दुखोवं ?

सुंदर : नाका. पटलें म्हाका. तूं खरोच यमदूत. सत्या.. आतां कितें करया रे ? तूं खऱ्यानीच वतलो मरे आमकां सोडून. मागीर आमचें कशें जातलें रे ? सत्या, तुजेबगर आमी कशें जगचें रे ?

(तें मोबायल नंबर लायता.)

सत्या : कोणाक फोन लायता ?

सुंदर : शिवाक आपयतां.

दूत : कितें करता तें बेगीन करात. आनी थोडो वेळ रावतलों हांव.

सत्या : आगो, शिवा हांगा पावतलो केन्ना ? तो तर म्हणटा थोडोच वेळ उरला.

सुंदर : कितलो वेळ उरला रे दूता ?

दूत : तुमचे भाशेंत सांगचें जाल्यार...पंचावन मीनटां.

सुंदर : आवय . इतलींच . थोडीं वाडोवन मेळचींना रे ?

दूत : तसलो वांटपणाचो वेवार करपाक आमी मनीस न्हय.

सुंदर : दूता...हीं झाडां जीं फाल्यां कातरून उडयतले तीं वांचोवचीं अशें तुका दिसना?

दूत : जरूर दिसता. हीं झाडां म्हणचें तुमचीं वखदां. तुमचो प्राणवायु. तुमचें अन्न, पावस , उदक, हे वसुंधरेचो आदार. तींच कातरून उडयलीं जाल्यार तुमी मनीस जगतले कशे ?

सुंदर : हें जाणात मू तुमी ? मागीर तीं वाचोवपाखातीर तुमी कांयच कित्याक करिनात?

दूत : कितें करूं सांग.

सुंदर : एक ल्हानशें काम करात. सत्याक एकूच दीस दवरात. आयज व्हरपाचो फाल्यां व्हरात. फाल्यांचें आमचें आंदोलन जाल्या उपरांत घेवन चलात. प्लीज.फाल्यां गेलो जाल्यार आमचे चळवळीक वजन येतलें.

सत्या : सुंदर...एक आयडिया. मरपाचोंच आसां जाल्यार त्या दुश्टाक मारून मरतां.

दूत : येदें व्हडलें पातक करू नाका. मनशांनी पृथ्वीचेर जो हल्लो चडयला, ताचेर उपाय काडपाखातीर काल देवांची एक व्हडली मिटींग चलताली. तांणी कितेंतरी येवजण केल्याच आसतली. म्हाका म्हजें काम करूंदी. (सुंदराचो मोबायल वाजता)

सुंदर : हॅलो.. शिवा.... खंय तूं...? बेगीन हांगा यो.... हांगा सत्या सोंपत आयला

...पंदरा मिनटां भितर पाव.........कितें कितें कितें म्हणलें...? तुका किडनेप केलो. .....कोणे रे....?.....खंय आसा तूं आतां ?.........गाडयेचो नंबर कितें ? हांव पुलिसेक फोन करतां...........कितें म्हणलें ? पुलिसूच सामील आसात. हॅलो.!..हॅलो....(कट जालो).... आतां आमचे चळवळीचें कितें जातलें रे सत्या ?

सत्या : कितें जालें गो सुंदर ? शिवाक किडनेप केलो खंय ?

सुंदर : हय. त्या दुश्टांनी सांपळो रचलो खंय.

दूत : हें किडनेप म्हणचें कितें ?

सुंदर : आरे फाल्यां जी हांगा झाडांची कत्तल जावपाची आसा, ती आडावपाखातीर आमी चळवळ उबारिल्ली. ते जेन्ना झाडां कातरूंक येतले, तेन्ना चारशें पांचशें लोक झाडांक वेंग मारून रावतले. आमची ही चळवळ बंद पडची म्हूण त्या दुश्टान शिवाकूच उबारून व्हेलो.

दूत : किडनेप म्हणचें उबारून व्हरप ?

सत्या : हय. ताका नाच केलो. लिपोवन दवरलो.

दूत : तो तुमकां हांगा कित्याक जाय ?

सुंदर : तो आमचो लिडर मरे. तो नासतना चळवळ जातली कशी ?

सत्या : मरच्या पयलीं हांव ताका मेळूंक सोदतां.

दूत : तुका तो हांगा आयिल्लो जाय मरे ?

सत्या : हय...... दूता

(दूत दावो पांय वयर उबारून जमनीर मारता, तेन्नाच शिवा थंय येवन पडटा. शिवाचे धवे केंस आनी धवें खाड वाडलेलें आसा. गळ्यांत रुद्राक्षाची माळ आसा . हातांत मोबायल आसा.)

सुंदर : आरे शिवा, तूं इतले बेगीन हांगा कसो पावलो ?

सत्या : तुका किडनेप केल्लो म्हण मरे.

शिवा : हय.... हांव तांच्यां हातांतलो सुटलो कसो ? म्हाका ते गाडयेंत घालून व्हरताले. एकटो म्हज्या कपलार पिस्तोल धरून बशिल्लो. बरें जालें. बरो सुटलों हांव. कोणे म्हाका सोडलो ताचें बरें जावं.

सुंदर : शिवा, आतां आमची चळवळ नेटान करपाची. एक लेगीत झाड कातरूंक

दिवपाचें ना.

शिवा : किते सांगूं तुमकां....काल हांव घराघरांनी भोंवलों. म्हजें म्हणणे पटलें तांकां. साडे चारशें लोक येवपाक तयार जाले. सगले तावातावान त्या दुश्टाचेर राग उक्तायताले. झाडां आपलीं सोयऱ्यां म्हणटाले. ते झाड कातरूंक येतकच चौग चौग जाणांनी झाडाक वेंग मारून रावपाचें थरलें. झाडां वाचोवपाखातीर ते मरपाक तयार जाले. म्हाका बरें दिसलें. राती न्हिदूय बरी पडली. सकाळी उठून परतून थंय गेलों जाल्यार सगळें चित्र बदल्लें. कोणूच म्हाका लागी रावलेनात. हांव दिसतांच दुसरे वाटेन चलपाक लागले. म्हाका पळवन दारां धांपूंक लागले. म्हज्या एका विश्वासांतल्या मनशान म्हाका सांगलें, रातीं तो दुश्ट थंय सुटकेस घेवन आयिल्लो खंय. वीस लाख रुपया वांटून गेलो.

सत्या : शी... कसले लोक रे हे! दुडवांक लागून आवयक लेगीत विकपी.

शिवा : आवयकूच न्हय. देवाक लेगीत विकलो ताणी. त्या देवळाची गजाल विसरलो तूं ?

सुदर : किते जालें रे त्या देवळाचें ?

शिवा : सत्या, सांग ताका त्या देवळाची खबर.

सत्या : आगो आमच्या गांवच्या त्या देवळांत आतां देव उरललोना.फकत मूर्ती आसा. एक दीस किते जालें जाणा.......(काळोख)डडड

* * *

(गांवच्या कांय लोकांचेर उजवाड पडटा. हे देवळाचे कमिटीचे वांगडी. ते बसकेखातीर एकठांय जाल्यात. सत्या आनी शिवा सोडून सगळे वांगडी हाजीर आसात)

वांगडी १: मिटींग सुरू करात मरे. आतां रावता कोणाक. सत्याक झक मारूं थंय. सत्या ना जाल्यार मिटींग कॅन्सल करतले किते ?

जाण्टेलो : शिवा आजून येवंकना न्हू रे.

वांगडी १: शिवाय येवंना...? तशें जाल्यार मात्शे वाट पळवया.

वांगडी २: कितलो वेळ वाट पळयतले ? आमोरी जावची जाली. आमकां आनी जायतीं कामां आसात.

वांगडी ३: आमी बेकार आसा म्हणून येतात रे हांगा ? देवळाचें काम म्हुणोन येतात.

वांगडी ४: हय... वाड्यार एकूच देवूळ. तें व्हडलें करपाक जर आमकां कोण मजत करता जाल्यार करूं बाबडो.

वांगडी ५: देवूळ बरें जावं आनी तेचेंय बरें जावं.

जाण्टेलो: कोणूय वचोन घेवन येयात रे शिवाक. (एकटो मात्सो फुडें वचून शिवाक उलो मारता. दुसरो एकटो ताचे कडेक रावून उलो मारता.)

वांगडी २: आरे तुमचे ते उले तेका आयकूंक येतात ?

वांगडी १: तो नकळो रे ..मिर्टींग आसा म्हुणोन..? उले कित्याक मारता. ते दोगूय येयना जाल्यार देवूळ अशेंच दवरपाचें मरे.

(पांच जाण वांगडाच उलो मारतात- शिवा............)

वांगडी ५: हो पय मरे. हांगाच आसलो दिसता हो.

वांगडी ४: सत्याय आसा मरे तर वांगडा.

वांगडी १: तो तेका सोडटा ?

(सत्या आनी शिवा येतात).

जाण्टेलो: यो शिवा...बस...आमी तुजीच वाट पयताले.

सत्या : म्हणचें म्हजी पळयनासले.

जाण्टेलो: अशें कशें ! सत्या आनी शिवा दोगूय आमकां सदांच जाये.

सत्या : हें फकत सांगपापुरतें. सत्य कोडू लागता तुमकां. फाटले मिटिंगेंत सांगिल्लें हावें. खंय आयकलां तुमी म्हजें ? म्हाका तुमी भायर दवरला न्हय रे ? आतां म्हाका मिटिंगेंत उलोवपाचो कसलोच रायट ना.

जाण्टेलो: अशें कित्याक म्हणटा रे ? सत्या आनी शिवा म्हणचें देवळाचे दोन खांबे. कितें सांगलेलें रे तुयें फाटले मिर्टींगेन ?

सत्या : हावें सांगिल्लें, भ्रश्ट मनशाचे, नागोवणेचे दुडू आमकां देवळाक नाका म्हूण. आतां परतून त्याच विशयाचेर मिर्टींग कित्याक जाता ?

जाण्टेलो: ते सगळे जाये म्हणटात न्हू रे.

सत्या : सगळे म्हणटले देवळांत सोन्याचें बार्र घालया. तुमी आयकतले ? बरें कितें तें फळोवंक नाका.

वांगडी १: पयसो खंयचोय हाडूं रे तेणे. तें आमकां कित्याक पडलां ? तेणे केल्लीं पातकां तो भोगतलो. फाल्यां तो निवडून येतलो आनी गांवांत बरें बरें करतलो.

वांगडी २: आमी पयशे घेतलेना जाल्यार आमचेर राग काडटलो.

वांगडी १: निवडून येतलोच तो. सगळीं मतां तेकाच पडटलीं. हेंचीं दोगांचीं सोडून.

जाण्टेलो: शिवा... तूं उलय मरे कितें तरी.

वागडी १: तो आनी कितें उलयतलो ? दोगूय एकूच ते.

जाण्टेलो: वगी राव रे मात्सो. मान रेस्पेत दिवंक कळटा काय ना रे तुमकां.....? उलय तूं शिवा...

वांगडी ३: आयकुया...आयकूंक कितें जालां!

शिवा : पयशे घेवपाचें तुमी पयलींच थारायलां जाल्यार आनीक उलोवन फायदो ना. तुमी जाय तें करात. हांव उठून वतां. आनी ह्या देवळांत पांय दवरिना.

जाण्टेलो: हें आख्खें देवूळ तुवें उबें केलां मरे शिवा. तूंच उटोन गेलो जाल्यार अर्थ कितें उल्लो ?

शिवा: हांवें कांयच करूंकना. जें कितें केलां तें ताणे म्हजेकडसून करून घेतलां. वाड्यावयल्या दर एकल्याचो पयसो आसा तातूंत. म्हणून हें देवूळ सगळ्यांचें. गांवांतल्या दर एकल्याचें. दर एकल्याक तें आपलें दिसता कारण तातूंत तांचो वांटो आसा. सेवा आसा. त्याग आसा. आनी त्याच खातीर ह्या देवळांत देव आसा. भक्तांच्या घामा कश्टांच्यो ह्यो वणटी मोडून जर तुमी ताच्या पयशांनी नव्यो बांदल्यो जाल्यार तें देवूळ गांवचें उरचेंना. तें त्या दुडवांकाराचें जातलें. असल्या दुडवांच्या देवळांत देव रावना. तें फकत चार वणटींचें रितें घर जातलें, देव नाशिल्लें. जीव प्राण नाशिल्ली. सोबेची इमारत जातली, टुरिस्टांक दाखोवपाची. . तुमकां देव जाय काय देवूळ जाय ? (सगळे वग्गी)

वांगडी १: तो दिता ते पयशे घेवपाक कितें जालां रे ?

शिवा: घेयात. पूण देवळाक वापरू नाकात. ह्यो गरिबांच्या घामा कश्टांच्यो वणटी मोडू नाकात. येथंय भायर एक व्हडली बाग करात. भुरग्यांक खेळपाक खेळा मैदान बांदात. देवळाक हात लावं नाकात.

वांगडी २: तो देवूळ बांदून दिता तें नाका म्हणप म्हटल्यार मूर्खपणा मरे.

वांगडी ४: बदलाक तो कितें मागता ? फकत मतां. तीं दिवपाक जालां कितें ?

वांगडी३: देवूळ काय तेच्या नांवार जावचेंना मरे...? जाय जाल्यार सत्याचीं सुंदरशीं चार चित्रां लावया रे वणटींचेर.

सत्या : हें पळयात....सत्य ना थंय सत्या ना. सत्या ना थंय शिवा ना. आनी आमी दोगूय नात थंय म्हर्जी सुंदर चित्रां नाकात.

जाण्टेलो: हें पळयात...आतां तो येतलो हांगा. तेका कितें तें सांगोंक जायें.

वांगडी ३: आमी तेका जाये म्हणून सांगतले. कोणाक गांवचें बरें जाल्लें नाका तेणे गेल्यार जाता.

(वेंचणुकेक उबो राविल्लो उमेदवार येता. ताच्या वांगडा दोग जाण वावुरपी आसात. तांच्या हातांत पत्रकां बी सामान आसा. सगळे उमेदवाराचो जयजयकार करून ताका येवकार दितात. शिवा जाग्यावयलो उठून फाट करून चलूंक लागता. ताच्या फाटोफाट सत्या वता. शिवा बशिल्लो त्या जाग्यार आतां उमेदवार बसता.जयजयकार चालू आसतनाच ल्हवल्हव काळोख जाता.)

* * *

सुंदर : मागीर त्या देवळाचें कितें जालें रे सत्या ? आनी तो निवडून आयलो ?

सत्या : स्वताक पावणेर काडपी मतदार आसल्यार असले मनीस कित्याक निवडून येवचे नात? ताणे गडगंज देवूळ बांदून दिलें आनी गांवच्या सगळ्या लोकांक सामके विकते घेतले.आतां तोच त्या देवळाचे उत्सव करता आपल्या खर्चान, आनी बसींत भरून लोकांक शिर्डीक व्हरून हाडटा.

सुदर : हं.... म्हणचें फाल्यां आमकां ते लोक मेळचेनात . आमचो प्लेन फेल जातलो तर.

शिवा : ना. आमी फाटी सरप ना. जाता तशी टक्कर दिवपाची. जीव गेल्यार उपकरता, पूण झाडार कुराड मारूंक दिवप ना. हांवें प्रेसाक कळयलां. प्रेसवाले मिडियावाले फाल्यां हांगा केमेरे घेवन येतले. आतां आमी तिगांनीच ही लडाय लडपाची.

सत्या : तिगां न्हय शिवा ...तुमी दोगांच. हांव आतां वतलों.

शिवा : खंय वतलो रे तूं ?

सत्या : वयर... म्हजी चळवळ हांगाच सोंपली......

शिवा : खंय वयर ...?

सत्या : सामको वयर.

शिवा : कोण सांगता रे ?
सत्या : तोच. जाणे तुका गुंडांच्या तावडींतल्यान सोडयला पळय तो.
शिवा : कोण रे तो...? खंय आसा ?
सुदर : शिवा... फाटल्यान पळय...
शिवा : (फाटल्यान पळयता) कितें आसा फाटल्यान ?
सत्या : ताका दिसचोना गो तो.
दूत : (ताळयेचीं दोन पानां तोडून आपणाल्या दोळ्यांक लायता)
शिवा : आरे .... हीं पानां अशीं कशीं उडटात ?
दूत : घे, हीं पानां लाय ताच्या दोळ्यांक.
(सत्या तीं दोनय पानां घेवन शिवाच्या दोळ्यांक लायता तेन्ना ताका दूत दिसता.)
शिवा : हें आनी कसलें संवंग ?
सुंदर : शिवा, ताका कांय म्हणू नाका. तो यमदूत....सत्याचो जीव व्हरपाक आयला.
शिवा : हो घाणयारो कितें व्हरतलो सत्याचो जीव ? ये, तूं सत्याक मारपाक आयला रे ? तुज्या असले जादुगार जायते पळयल्यात हांवें. म्हाका वळखता ? व्हडले व्हडले मिनिस्टर लेगीत भियेतात म्हाका. शिवा हांव शिवा . म्हजे हात वयर मेरेन पावतात. कळ्ळें ?
दूत : वयर म्हणचें खंय ? सर्गार ? फकत म्हज्या सायबान यमदेवान सांगल्यारूच हांव ताका सोडूंक शकतां.
शिवा : नंबर कितें तुज्या यमदेवाचो ? हांव उलयतां ताचेकडेन.
दूत : ताका तुमचे मोबायल पावनात रे.
शिवा : तूं सत्याचें कांयच वायट करूंक शकचोना. हांव सांगतां तुका, हो शिवा सांगता. सत्या, तूं कांयच भिव नाका. हांव पळयतां ताका. आत्तां धरून भितर उडोवंक लायतां. खुनाची धमकी दिल्लयाचो आरोप लायतां.
दूत : कोण म्हाका धरतलो ? खंयचो कोण ? तूंच मात्सो हात लावन दाखय पळोवया.
शिवा : असल्या बुरशाक हांव हात लायना.
दूत : हात लावपाक वीट दिसता जाल्यार फकत बोटूच तेंकोवन पळय.

शिवा : किर्ते करतलो ? मारतलो म्हाका ? हो पळय लायलो हात. (शिवा ताका हात तेंकयतांच लायटिचो शॉक आयिल्लेवरी उसळून पडटा.)

शिवा : सत्या, हो मनीस काय पावर-हावज रे ? ताका शॉक येता मरे. फाल्यां हाचो बरो उपेग करू येता.

सत्या : शिवा तो खऱ्यानीच यमदूत . म्हाका व्हरपाक आयला.

शिवा : तूं इतलो भियेला कित्याक रे सत्या ? हांव सोल्व करतां तुजो प्रोब्लेम. आमकां जाय मरे तूं. तुज्या असलो चित्रकार आमकां जाय. सगळ्यांक जाय. ....ये, तूं वता काय ना हांगासलो ?

दूत : ताका घेतलेबगर हांव वचपाक ना.

सुंदर : तुवें पोसला रे ताका ? आवय बापूय कोण ना समजला ताका ?

दूत : हें पळयात. सांगून दवरतां. म्हज्या कामांत जो कोण आडखळ हाडटा ताकाय घेवन वचपाची मेकळीक म्हाका म्हाराजान दिल्ली आसा.

सुंदर : व्हर व्हर म्हाकाय व्हर

शिवा : म्हाकाय व्हर रे दूता. आमकां तिगांकूय व्हर. हांव जाप विचारतां तुज्या त्या यमराजाक. मनशांक बरेबशेन जगूंक दिना म्हणचें किर्ते ? मनाक मारता ताका घेवन वता ? हांगासले प्रोब्लेम कोण सोल्व करतलो ? ही किर्ते हीटलरशायी ?

दूत : कसली शायी ?

शिवा : हिटलर....हिटलर म्हूण एक....आसूं तुका समजुचेंना तें.

दूत : बरें समजता म्हाका. हिटलर म्हणचें गायंडोळ.(हांसतात) नुस्तें उजरायल्ल्याबशेन मनशांच्यो गोमट्यो कातरतालो तो. आतां ताका गायंडोळाचो जल्म दिला. गायंडोळ जावन मातयेंत वळवळटा तो. हांवेंच व्हेल्लो ताचो आत्मो.

शिवा : तुवें ? तूं केन्नाचो रे ? ताका मेल्यार कितलो तेंप जालो. तूं तर भुरगो दिसता.

दूत : आमी जाण्टे जायनात रे. युगांच्या युगां अशेच उरतात. जाण्टे जातात, म्हातारे जातात, मरतात ते तुमी, मनीस. आमकां मरण ना. आनी जाणा मरे मनशा, आमचो म्हाराज, मनाक मारता ताका व्हरना. जाचें आयुश्य सोंपता ताकाच

व्हरता.

शिवा : कित्याक सोंपतलें इतले बेगीन ? तो कितें म्हातारो जाला मरपाक ? जायना ताजेकडें जगूंक ?

दूत : आरे दर एकाक अमुकूच आयुश्य दिल्लें आसता.

शिवा : कित्याक अमुकूच दितलो तो ? आमी आमचे इत्सेप्रमाण जगतले.आमकां जाय तितलें जियेतले. हाणे, ह्या सत्यान केन्ना मूय तरी चिड्डिल्या मरे ? केन्ना कोणाक वायट उतर तरी दिलां ? तो आपलो दीसभर चित्रां काडपांत मग्न आसता. झाडांची कत्तल करतात तांका व्हरचें सोडून तुमी इतल्या बऱ्या मनशाक व्हरतात ?

दूत : ताची फाटल्या जल्माची बाकी चड आसतली. ताचो हिशोब सारको टॅली जायना .

शिवा : कितें जायना ?

दूत : टेली जायना...टेली.

शिवा : खंय आसा हिशोब ? दाखय म्हाका. हांव पळयतां. हांव म्हज्या ऑडिटराकडल्यान सारको टेली करून हाडटां.

दूत- : हिशोब म्हजेकडेन ना रे मनशा. तूं वयर येवन ऑफिसांत चवकशी कर.

शिवा : आमकां वयर येवंक मेळटा ?

दूत : येवंक मेळना. पूण हांव व्हरतां तुमकां. कांय व्हरूंक मात मेळचेंना.

सुंदर : आमचेकडेन आसा कितें व्हरपाक.

सत्या : देवाक कितेंय भेटो बी व्हरूंक मेळचेंना म्हणटा दिसता तो.

दूत : भेटो न्हय.

शिवा : हांगचे पयशे, धन दौलत म्हणटा मरे तूं.

दूत : तें तर व्हरूंक मेळचना. त्याभायर आनीक कांयच उपकरना.

सुंदर : जेवण खाण.

दूत : जेवणा खाणाची गरज लागना थंय. म्हाका म्हणपाचें आसा..कपडो लत्तो व्हरूंक मेळचेंना.

शिवा : आमी कितें रावपाक वतात तर थंय ? रात जावचे पयली येवपाचें. फाल्यां आमचें आंदोलन आसा, जाणा मरे तूं ?

दूत : आरे एकूय कपडो व्हरूंक मेळना म्हणचें ..आंगार कसलीच वस्त आसूंक जायना.

सुंदर : मोबायल घड्याळ मुदी सरपळी सगळें आमी हांगाच खंयतरी लिपोवन दवरुया.

सत्या : सुंदर, तुज्या आँगार भांगर बी आसल्यार काड.

दूत : वस्त आनी वस्त्र.

शिवा : वस्त्र म्हणचें..... कपडे.

दूत : हय. हें सगळें काडचें पडटलें.

शिवा : कितें म्हणटा रे ? हे कपडे काडून येवपाचें. .....हांव तयार आसां.

सत्या : भितरली चेड्डी तरी घालूंक मेळटली मरे.

दूत : ना. तीय काडची पडटली.

सुंदर : धीस इज टू मच.

दूत : टू मच न्हय . जसो आयिल्लो तसोच गेल्यार एन्ट्री मेळटा. येतना तुमी कपडे घालून आयिल्ले ?

सत्या : ना.

शिवा : हांव येवपी. यारे आमी सत्या......सुंदर...हां..आरे हाजें कितें ?

दूत : तें कपडे घालून आयिल्लें.

शिवा : पूण तूं कपडे घालून कसो वता तर. तूंय काड मरे.

दूत : आरे हांव हांगासलो न्हय रे सायबा. हे थंयचे कपडे.

सत्या : आमकांय दी मरे थंयचे कपडे.

दूत : ते तुमकां मेळना. थंयचे कपडे घालपाक तितलीच पात्रताय आसची पडटा. जाणी देशाखातीर प्राण अर्पण केला, खूब समाजकार्य , धर्मकार्य केलां तांकांच थंयचे कपडे घालूंक मेळटात. गांधिजी, सुभाषचंद्र बोस, व्हडले व्हडले संत, समाज सेवक , स्वातंत्र्य सैनीक, झुजांत प्राणार्पण केल्ल्या जवानांक बी थंय बरी वागणूक आनी बरे कपडे मेळटात.

शिवा : गांधिजी थंय कसले कपडे घालता ?

दूत : तो एकलोच वालो न्हेसून आसता. पृथ्वीवयल्या सगळ्या गरिबांक रोटी,कपडा आनी मकान मेळसर आपूण वालोच न्हेसतलो म्हूण हट धरून बसला तो..............कितें करता? येता?

सत्या : पूण कपडे काडप म्हणचें....सुंदर, येता मगो तूं.

सुंदर : हांव येना. म्हाका नाका तुमचो सर्ग. हांव हांगाच रावून तुमची वाट पळयत तुमी वचून येयात.

शिवा : चल रे सत्या, काड कपडे.

सत्या : तूं पयली काड.

शिवा : तूं फाट कर् गो सुंदर......(काडपाक लागता)

सत्या : हांव......हांव गाडयेंत बसून काडटां.

शिवा : गाडी आनी खंयची रे. थंय गाडी व्हरूंक मेळटा ?

दूत : गाडी बिडी कांय ना. हांव म्हज्या भेंडाची दोरी सोडटां. ते दोरयेक धरपा आनी म्हजे फाटोफाट चललेल्या भशेन फकत पांय हालोवपाचे.

शिवा : चलून पावतले केन्ना ? आमकां बेगीन परतूंक जाय.

दूत : दोन मिनटां पसून लागचींनात. दोरयेक धरलें की आपशींच वर पावतलीं.....हां..आनी एक उपाय आसा. थापट मारपाचो. हांवें एक थाप मारल्यार सोमतो वयर वचून पडटलो.

सत्या : नाका....तुजें थापट नाका. आमी दोरयेक धरुनूच येतात.

सुंदर : परतून हाडून पावयतलो मरे बरेभशेन..? नाजाल्यार धुकलून सकयल उडय तांकां.

दूत : मानान व्हरतां तशे मानान हांगा हाडून सोडपाची जापसालकी म्हजी. वगी आमी कोणाकूय धुकलून उडयनात. पातक्यांक आमी धुकलून नरका उडयतात. झाडां वाटावपाक वावुरतात म्हणचें तुमी पातकी न्हय. पातक्यां खोंटो मारून आमी फुटबॉल लेगीत खेळटात.

शिवा : थंय फुटबोल गेमी आसतात ?

दूत : फुटबोल, वोलीबोल, क्रिकेट....सगळे खेळ आसात.

सुंदर : देव खेळटात ?

दूत : सगळे देव खेळटात.

सत्या : खंयची गेम चड बरी जाता ?

दूत : फुटबोल पळवपाक चड मजा येता.

सुंदर : बोल खंयचो हाडटात तर तुमी ?

दूत : तांकां बोलाची गरज ना. नरकांतल्या एका पातक्याक हाडटात आनी ताचेर खोंटो मारतात. एकेका देवाची शूट इतली पावरफूल आसता, तो बोल-म्हळ्यार पातकी इतलो पयस पावता....सामको परतून आसलो तसो नरकांत पडटा.

सत्या : आवयस...सगळ्यांत पावरफूल शूट कोणाची ?

दूत : भीमाची. ताचो बोल सोदपाक आमकां सगळें ब्रह्मांडभर भोंवचें पडटा.

सुंदर : भीम आजून आसा ?

दूत : आसा तर! अर्जुन, बी सगळे आसात थंय.

शिवा : आनी क्रिकेट खेळटना बोल कसलो आसता ?

दूत : तेच. नरकांतले पातकी. तांकांच धाडायतात.

शिवा : तातूंन फोरी मारूंक जाता ?

दूत : फोरी खंयच्यो ? शिक्सरी मारतात सिक्सरी.

सत्या : वॉलिबोलूय तेच पातकी ?

दूत : हय.

शिवा : क्रिकेट पळोवंक मजा येतली न्हय ? चल सत्या, याच आमी. तूं फाट कर गो सुंदर.

दूत : तुमी क्रिकेट पळवंक येतात काय हिशोब ?

शिवा : हिशोब हिशोब...

सुंदर : तुमी क्रिकेट पळवंक रावशात आनी परते येवपाक विसरशात. फाल्यां हांव एकटें पडटलें हांगा.
(सुंदर फाट करता. शिवा कपडे काडूंक लागता. सत्या भियेला.)

शिवा : (सत्याक) तूं इतलो कडकडटा कित्याक रे ? हांव आसतना तूं भिता ? हांव तुका कसोच मरूंक दिवचोंना.

सत्या : नाका शिवा....म्हजेखातीर तुमी तुमचो जीव धोक्यांत घालू नाकात. हांवूच वतां. एकटोच.(दूता म्हऱ्यांत वचून उबो रावता)

शिवा : सत्या...

सुंदर : सत्या....हें किर्तें करता तूं...?

सत्या : यमदूता..हांव तुजेवांगडा येवपाक तयार आसां.

दूत : म्हाका तुजे इत्सेचें खंय पडलां ! टायम जालो म्हण्टकच हांव म्हजें काम करतलोंच. म्हाका कोणूच आडावंक शकना. तोमेरेन तूं जाय तितली मजा कर.

सत्या : म्हाका मजा करपाची ना. यमदूता, म्हजी एक निमणी इत्सा पुराय करूंदी.

दूत : कसली इत्सा ती पयली सांग. कसलीय इत्सा हांव मान्य करपी न्हय. मनशांचेर म्हजो साप्प विश्वास ना. फाटी एक फावट एका मनशान म्हाका चॅट केलां. आपली निमणी इत्सा म्हणूंक लागलो. मात्सो नातवाक मेळून येतां म्हणूंक लागलो. हांवें दिलें परमिशन. हो परतो आयलोच ना. पळय जाल्यार तो लगीनूच जावंक नासलो. नातू खंयचो आसतलो !

सुंदर : मागीर कितें केलें तुवें ?

दूत : मागीर देवान ताचें बेगीबेगीन लगीन केलें. भुरगें जालें. भुरग्याक मोग करूंक लायलो. व्हड जावचे आदीच ताचेंय लगीन केलें. तेन्ना ताका नातू जालो. जाल्यार हो नातवाचें तोंड कशेंच पळयना.

सत्या : मागीर ?

दूत : हांवें म्हजी शक्ती वापरली.

सत्या : कसली शक्ती ?

दूत : ताका ओडून व्हेलो आनी नातवा म्हऱ्यांत आपटिलो. तेन्ना तो मेला.

सुंदर : तुवें ताका आपटून मारलो ?

दूत : नातवाचें तोंड पळोवंक लायलें रे. ..आतां भोगता तो.

सत्या : कितें भोगता ?

दूत : हाल हाल जातात ताचे नरकांत, आतां ताका फुडलो जल्म कसलो मेळटलो जाणा ?

सत्या : कसलो ?

दूत : रस्त्यावयल्या सुण्याचो.

शिवा : पूण नातू जायसर जगलोच मरे तो ?

दूत : खंय जगला ? आमी ताका कोमांत उडयलो. नातू जायसर कोमांत. नातू जालो त्याच दिसा आमी ताका शुद्धीर हाडलो. हां.....आतां तुजी इत्सा सांग पळोवया.

न्या : म्हजी तसली इत्सा न्हय. म्हजी सादी. हांव चित्रकार. तुजें एक चित्र काडपाची म्हजी इत्सा आसा.

त : म्हजें चित्र कित्याक रे ? तुवें म्हाका राक्षेस म्हणलो, हाणे जनावर म्हणलें, हाणे बुरसो म्हणलो. हांव साप बरो दिसना. म्हजें चित्र काडून कितें करतलो ?

त्या : त्याखातीर न्हय. तुमची वळख जगलोकाक जावची म्हूण. मनशाचे आत्मे घेवन वचपी यमदूत कसो दिसता तें मनशाक कळचें म्हूण.

त : कळून कितें करतले ते ?

त्या : तुजें चित्र घरांत लायतले. देवाची पुजा करतात तशी तुजी करतले. तुजीं देवळां बांदतले. उत्सव करतले.

त : अशें.! .बरें आसा तर...चल काड बेगीन. वचपाचो वेळ जावचे आदीच सोपय आं..घंटा वाजली की हांव तुका एक सेकंद लेगीत दवरपाक ना.

त्या : घंटा कोण वाजयतलो ?

त : म्हजो म्हाराज, यमदेव. ताणे थंय घंटा मारली की म्हजे तकलेंत टण्ण जाता. चल चल बेगीन कर (दूत खुर्चेर बसता. सत्या चित्र काडपाक लागता.) हालू नाका आं. चित्र वांकडें जातलें. मागीर लोक म्हणटले यमदूत वांकडो आसलो.

(सत्या चित्र काडटना शिवा आनी सुंदर कडेक फातरार बसून बारीक खबरो करतात. मदीमदी मोबायल लायतात.)

दूत : जालें रे ?

सत्या फुडली सायड जाली. आतां फाटली सायड. फाट कर.

दूत : फाटली सायड कित्याक रे ?

सत्या : मूर्ती तयार करतलो ,पुतळो बी बांदतलो जाल्यार फाटली सायड जाय पडटा.

दूत (फाट करून उबो रावता) बेगीन जावंदी.

सत्या : तू हालनासतना रावलो जाल्यार बेगीन जातलें. वा..तुजी फाट चड सुंदर दिसता. हां...तसोच राव. मात पूण हालू नाका. जालें म्हण्टकच सांगतां तुका हांव... हालू नाका आं. ...

(सत्या शिवाक आनी सुंदराक पळ काडपाक खुणायता. तिगांय आवाज

करनासतना थंयचीं पळटात.)

दूत : (कांय वेळान हालनासतना ल्हवूच) जालें रे.? ....आरे जालें.?.......आरे सत्या, चित्र काडून जालें ? (दुबावान फाटल्यान पळयता. कोणूच ना. तो रागान दोळे मोठे करून पळयता आनी नेटान दावो पांय वयर उबारून जमनीर मारता, त्याबराबर सत्या येवन ढब्ब करून जमनीर पडटा)

दूत : कितें रे मनशा...तूं कोणाकडें खेळटा ? इतलें तुका सांगलें तरी म्हाका फटवपाचो प्रयत्न करता मरे तूं ?

सत्या : चुकलों दूता...... हांवें फकणां केल्लीं.

दूत : कोणाचीं फकणां . यमदूताचीं ? तूं खंयच्याय फोंडांत लिपलो तरी तुका हांव ओडून हाडूंक शकतां.

सत्या : तेंच पळवपाखातीर केल्लें हांवें. असो तुवें पांय मारून म्हाका हांगा उडयतकच बरें दिसता....

दूत : उबो राव. (तो उबो रावता. यमदूत परतून पांय जमनीर मारता. सत्या उबो आसा थंयच जमनीर आपटता.) बरें.....दिसता न्हय.?...आतां बस थंय आनी मरणाची वाट पळय.

सत्या : (कपलार हात दवरून फातरार बसता) शिवा आनी सुंदर खंय आसात ? तांकां कित्याक हाडलींना ?

दूत : तीं रस्त्यार रावून तुजी वाट पळयतात.

सत्या : तांकां हांगा हाड.... प्लीज.

दूत : तांचेकडेन म्हजें कांयच कर्तव्य ना. म्हाका जाय फकत तूं.

सत्या : हांव मरतना म्हाका तीं दोगांय म्हऱ्यांत जाय.

दूत : तुका दिसता, तीं तुका मरणाचे दाडेंतल्यान सोडयतलीं म्हूण. पळोवया तरी कितलीं हुशार आसात तीं सुंदर आनी शिवा.
(दूत उजवो पांय वयर उबारून जमनीर आपटिता. सुंदर येवन स्टेजीर पडटा. उपरांत दावो पांय जमनीर मारता. शिवा येवन जमनीर पडटा. दोगांय थंयच जमनीर बाबडीं जावन बसतात.)

दूत : मनशांनो, तुमी फकत मनशांक फटयात. आमकां फटोवपाचो प्रयत्न करू नाकात.आमची शक्ती तुमकां खबर ना. दाखोवं ? (तो आळये पाळयेन

दोगांकय बोटां दाखयता तेन्ना तीं दोगांय तळमळटात आनी वळवळटात.)

दोगांय : सॉरी...सॉरी दूता...सॉरी म्हणलें मरे..........

(दूत बोटां फाटी घेता तेन्ना तांकां सू..जाता. सर्गांतल्या फोनाची रींग जाता. तीं तिगांय आपापलो मोबायल वाजलो समजून पळयतात.)

शिवा : कोणाचो मोबायल वाजलो ?

सुंदर : म्हजो न्हय.

शिवा : तुजो रे सत्या...?

(सत्या न्हय म्हूण तकली हालयता आनी दूताक बोट दाखयता. दूत एका हाताचें बोट माथ्यार आनी दुसऱ्या हाताचें सर्गावटेन करून फोन घेता.)

दूत : नमस्कार देवा....हय देवा..काम चालू आसा देवा. हो चित्रकार मात्सो त्रास करता देवा. ताच्या वांगडा आनीक दोगां जाणां आसात. सुंदर आनी शिवा. खूब शापोती देवा. तिगांय मेळून म्हाका कितें कितें म्हणटात. काळो म्हणटात, राक्षेस म्हणटात , घाणयारो, बुरसो म्हणटात. आनी म्हाका फटोवंक सोदतात ... ना देवा, हांव कसोच फटवपाक ना. हांव सामको शादूर रावलां. तुमी दिल्ले शक्तीचो उपयोग करतां ....कितें म्हणटा देवा...तिगांकूय घेवन येवं.?..आयकना जाल्यार तशेंच करतां देवा.........आनी कितें देवा.?...सांगात देवा...आनीक कितले जाण आसात ?.... खंय आसात देवा.? ....हां..ते न्हंयेक बुडटी हाडली ?...बरें केलें देवा..हांव घेवन येतां सगळ्यांक.....बरें देवा, सगळ्यांक गुदावांत उडयतां. (हात सकयल काडटा)

शिवा : कोणाकडें उलयतालो रे दूता ?

दूत : आमच्या देवाकडेन.

शिवा : कितें सांगतालो ?

दूत : न्हंयेक पूर हाडून थोड्यांक सोंपयल्यात खंय. तांचेय आत्मे वांगडाच घेवन यो सांगलां म्हाका.

शिवा : आमच्या विशीं कितें सांगलें ?

दूत : चड मस्ती करीत जाल्यार तिगांकय घेवन यो म्हूण हुकूम दिला म्हाका.

शिवा : हें..हें चड जालें मरे त्या यमदेवाचें. तुजो मोबायल मात्सो म्हजेकडेन दी. हांव उलयतां ताचेकडेन.

दूत : आमचे मोबायल दिवंक मेळनात रे.

शिवा : आरे म्हाका म्हत्वाचें उलोवंक जाय मरे ताचेकडेन.

दूत : तूं म्हाका सांग. हांव सांगतां देवाक. उत्तर मेळटा तशें तशें हांव तुका सांगतां.

शिवा : बरें..कर सुरू.

दूत : (परतून वदळची पोझ घेता.) देवा, हो शिवा तुमकां कितें विचारूंक सोदता..... तो शिवा देवा, म्हाका घाणयारो बुरसो म्हणटा तो. (शिवाक) विचार रे मनशा..

शिवा : आमचो जीव व्हरपाचो अधिकार ताका कोणे दिलो काय विचार.

दूत : देवा, जीव व्हरपाचो अधिकार तुमकां कोणे दिलो काय खंय. ...हां...सांगतां देवा. (शिवाक) ये...ब्रह्मदेवान दिला खंय.

शिवा : ब्रह्मदेवाक कोणे दिलो काय विचार.

दूत : देवा, ब्रह्मदेवाक कोणे दिलो काय विचारता तो. ...सांगतां देवा. ....ये मनशा, तें ताकाच विचार खंय..... आं......सांगतां देवा...ये, ब्रह्मदेवान स्वताच घेतला खंय.

शिवा : कित्याक ?

दूत : देवा..कित्याक काय विचारता. ....हां देवा सांगतां. (शिवाक) आरे मनशा ताणेच तुमकां जीव दिल्यात. सगळे जीव ताचे मालकीचे. आपली वस्त तो आपणाक जाय तेन्ना व्हरता आनी दुसऱ्या खंयच्या तरी प्राण्यांत घालता.

शिवा : दुसऱ्या म्हणचें खंयच्या ?

दूत : आरे दुसऱ्या म्हणचें जनावरांत, सोरपांत, झाडांत, पक्षांत, सुण्यांत, गायंडोळांत.....आनी कितें विचारपाचें आसा ?

शिवा : आनीक खूब प्रस्न आसात.

दूत : देवा ताचे आनीक खूब प्रस्न आसात खंय.....आं.?.....हां देवा..हां.(हात सकयल काडटा.) आ..देव येता खंय हांगा. आतां सांबाळ तूं.

सुंदर : हांगा येता खंय ?

शिवा : यमदेव येता....!.

सत्या : आरे म्हज्या बाबा...

शिवा : येवंदी रे. बरें जालें. म्हाका सगळ्या प्रस्नाच्यो जापो मेळटल्यो.

दूत : हांव वतां म्हज्या फुडल्या कामाक.

शिवा : लोकांचे जीव घेवपाच्या कामाक मरे ?

दूत : हय. तेंच म्हजें काम. सत्याक व्हरपाचें काम म्हाराज स्वताच करतले.....रेस्पेदान उलयात देवाकडें.

(यमदेव येता. दूत नमस्कार करता. सत्या ताका न्हिदून नमस्कार करता. फाटोफाट सुंदर करता आनी शिवाक नमस्कार करूंक खुणायता)

देव : आसूं गो सुंदर. मनाविरूध्द नमस्कार करून कांय फायदो ना. (शिवा नमस्कार करता)

सत्या : देवा, बसात...

देव : खंय बस म्हणटा रे म्हाका. हे लोखणाचे खुर्चेर ?

दूत : देव लोखणाचे खुर्चेर बसना रे. आसनार बसता आसनार.

सुंदर : आसन कसलें रे दुता ?

दूत : लाकडाचें नाजाल्यार फातराचें. ...ह्या फातरार बसात देवा. (देव फातरार बसता)

देव : तूं वच तुज्या कामाक.

दूत : वयतां देवा. (वचून परत येता)

देवा : परतून कित्याक आयलो ?

दूत : देवा , तुमकां उगडास करपाक आयलां.

देव : कसलो उगडास ?

दूत : (ल्हवूच. कानाकडें) सांबाळून देवा. ...हे मनीस नाडबुदीन पाटांगडे आसतात. वदळ म्हाका फटवपाचो प्रयत्न केलो ताणे. पूण हांव बंदलोंना म्हाराज.

देव : हांव बदतलोंशें दिसता तुका ?

दूत : ना देवा. हरशींच याद करतां.

देव : कसली याद करता रे ?

दूत : लाडवाची देवा.

देव : लाडवाची ? कसलो लाडू ?

दूत : अर्द लाडू देवा. तेन्नाचो.......

देव : हां-हां..याद जाली. चल तूं.

दूत : वतां देवा. (नमस्कार करून वता)

--------(पयलो अंक सोंपता)---------

-------दुसरो अंक---------

(थळ, काळ, वेळ तोच.)

शुत्रधार : सत्तेफुडें शाणपण चलना अशी एक म्हण आसा न्हय. ते म्हणीन चड वाट लायल्या. दर एकलो हीच म्हण मनांत घोळयता आनी हात कांबरून वगीच बसता. देखून तांचें फावता. हांव तर म्हणन सत्तेफुडें फकत एकवोटाचेंच शाणपण चलता. पूण ताका लेगीत ते आयकनात. संप केले, सत्याग्रह केले, धरणां धरलीं मोर्चे काडले,सगळें उमथ्या कळशार उगक पडलें.
हांचीं कर्मां पळयल्यार, एकेकट्याचे गोमटेक घांस मारचोशें दिसता न्हय? पूण तुमी कोणाकोणाचे म्हूण गोमटेक घांस मारतले ? कांय चोर सांपडटात, कांय सांपडनात. थोडे चोर साव कशे दिसतात, तर थोडे साव कशे वागतात पूण तेच एक नंबरचे चोर आसतात. स्वता यमदेव लेगीत भ्रश्टाचाऱ्यांक व्हरपाक आयलो जाल्यार गोंदळांत पडटा खंय. त्याखातीर ताका आमचो आदार जाय पडटा. आमी मजत केल्यार ताचें काम सोपें जाता खंय. कशें तें तुमीच तुमच्या दोळ्यांनी पळयात. हां.... बरी याद जाली. फाटल्या दिसांनी पेपरार एक बातमी येताली. एक मंत्री कसलेंतरी उदघाटन करपाक गेल्लेकडेन नाच जालो. अजून सांपडलोना खंय तो. आनी केन्नाच सांपडचोना. हांव जाणा तो खंय पावला तो. तुमकां सांगूं ? सांगना. प्रत्यक्ष दाखयतां. पळयात........ ...चल रे.....लायट पेटय...

(माचीभर उजवाड जाता.पयलो अंक फुडें चालू. तोच दीस, तेंच थळ, तोच वेळ. तोच देखाव. यमदेव फातराच्या आसनार बशिल्लो आसा. यमदूत गेल्लो परत येता.)

देवा : परतून कित्याक आयलो ?

दूत : देवा , तुमकां उगडास करपाक आयलां.

देव : कसलो उगडास ?

दूत : (ल्हवूच. कानाकडें) सांबाळून देवा. ...हे मनीस नाडवुदीन पाटांगडे आसतात. वदळ म्हाका फटवपाचो प्रयत्न केलो ताणे. पूण हांव बदलोंना म्हाराज.

देव : हांव बदतलोंशें दिसता तुका ?

दूत : ना देवा. हरशींच याद करतां.

देव : कसली याद करता रे ?

दूत : लाडवाची देवा.

देव : लाडवाची ? कसलो लाडू ?

दूत : अर्द लाडू देवा. तेन्नाचो.......

देव : हां-हां..याद जाली. चल तूं.

दूत : वतां देवा. (नमस्कार करून वता)

देव : ....सत्या,...कितें जालां रे तुजें ? तूं येवपाक कटकट करता खंय ? सगळे मनीस अशेच करतात. जल्म घेवच्या वेळार लायनी लायतात. मरच्या वेळार मात सोपेपणी तयार जायनात. जल्माक भियेनात मरणाक कडकडटात. त्याचखातीर आमी भूंयकांप करतात, वादळां घडयतात, सुनामी हाडटात, भरिल्ल्यो बसी उदकांत उडयतात, विमानां ल्हासयतात, बोटी बुडयतात. आमकां जाय तितले जीव आमी वांगडाच व्हरतात.

सत्या : देवा....तुमकां लाडू जाय ?

देव : म्हाका लाडू कित्याक रे ?

सत्या : तो दूत लाडू लाडू म्हणटालो देवा. आयज तुमचो बर्थडे बी आसा काय कितें ?

देव : आमचे बड्डे बी आसनात रे. जांचो बर्थ जाता ताकां बर्थडे आसता.

सत्या : तो अर्द लाडू कित्याक मागतालो देवा ?

देव : लाडू मागनासलो रे तो. तो म्हाका याद करून दितालो, अर्द्या लाडवाची. तुमकां कित्याक रे त्यो गजाली ? ती आमची देवांभितरली खबर.

सुंदर : सांगात न्हय देवा. आमकां बेठीच उमळशीक लागली.

शिवा : आमकां गणीत घाल्लेबशेन घालून गेलो तो.

सत्या : कठीन गणीत. अर्द्या लाडवाचें.

देव : कठीण कांय ना रे तांतूंत. तो म्हाका शिटकायतालो, तुमचेकडेन सांबाळून वेवार कर म्हणून ?

शिवा : वेवार कसलो देवा ?

देव : आरे एक फावट एका मनशान म्हाका फटयल्लो.

सुंदर : तुमकां फटयलो देवा ?

देव : हय.थोडे मनीस आसतात तसले.

शिवा : कितें केलें देवा त्या मनशान ?

देव : आरे त्या मनशान बरीच तपश्चर्या करून म्हाका प्रसन्न करून घेतलो. म्हणूक लागलो आपलें आयुष्य वाडोवन दी. हांवें मान्य केलें. इतली तपश्चर्या केल्याच न्हय ताणे. म्हणलें दिवया. हांवें तथास्तू म्हणलें. तर ह्या मनशान आनीक एक वर मागलो.

शिवा : कसलो देवा ?

देव : आरे तो मनीस गोड्यामुताचो .....डायबिटीस. आपणाक म्हणूक लागलो, गोड पचतलें असो एक वर दी. हांवें म्हणलें तें शक्य ना. तूं चड गोड खातालो ताचो हो परिणाम. तुका आनीक गोड खावंक मेळचेंना. सामको रडपाक लागलो. आपणाक म्हणूक लागलो गोड खूब आवडटा. दिसाक एक तरी लाडू खावपाची आपणाक परवानगी दी. नाजाल्यार म्हणूक लागलो, आपूण परतून तपश्चर्येक बसतलो. हांवें म्हणलें, बरें बाबा दितां तुका मान्यताय. पूण एक लाडू न्हय, तूं फकत दिसाक अर्द लाडू खावंक शकतलो. अर्द्या वयर खाल्यार तुजी साकर वाडटली आनी तुका कितेंतरी जातलें.

सत्या : मागीर देवा ?

शिवा : तयार जालो तो अर्द लाडू खावपाक?

सत्या : फुडें कितें जालें देवा ?

शिवा : ताणे फटयलो कसो ?

देव : हांवें एक दीस हाका वयर रावून पळयलो, जाल्यार हो अर्द लाडू खावं बसला. पूण लाडू केदो ?

सुंदर : लाडू आनी केदो आसतलो देवा !

शिवा : आसून आसून येदो आसत. (मुठी येदो)

देव : म्हाकाय तशेंच दिशिल्लें. पूण तो स्पेशल लाडू करून घेतालो....येद्दे मोठे... वेंगेंत जायना येदे.

सुंदर : पळय कसो फटयलो देवाक.

सत्या : इतलो म्हूण फायदो घेवप खंय दिल्ल्या वराचो !

सुंदर : मागीर तुमी कितें केलें देवा ?

शिवा : देव आनी कितें करतलो ? एकदां वर दिलो तो दिलो.

देव : अशें कशें तर. आमी ताचेर रोकडोच उपाय काडटात. आमकां फटयतल्या आमी सोपेपणी सोडनात.

सत्या : देवा...तुमी कितें केलें त्या मनशाक ?

देव : गँगरीन.

सुंदर : गँगरीन........ म्हणचें कितें देवा ?

देव : गँगरीन म्हणचें गँगरीन गो. दोनूय पांय कुसयले. इतले मेरेन कातरचे पडले फुडल्या म्हयन्यांत सोंपता ताचो प्राज.

सत्या : फुडल्या म्हयन्यांत मरतलो देवा ?

देव : मरतलो तर. वाडोवन दिल्ली पिराय सोंपली. जालें मरे ? खाले मरे लाडू ?

शिवा : बरी ख्यास्त दिली देवा तुमी ताका.(मात्शी नमळाय आयल्या) पूण देवा ...तुमी हे जे अकस्मात येवन मनशाक व्हरतात तें आमकां आवडना.

देव : आवडना म्हणचें ? आनी कशें व्हरप तर ? व्हरच्या पयली मायक लाव गांवभर पेरगांव घालपाचें ?

शिवा : पेरगांव न्हय देवा. एक नोटीस तरी धाडची.

देव : नोटीस आनी कसली ?

शिवा : म्हणचें आपूण तुका अमक्या दिसा व्हरपाक येतलों म्हूण पत्र बरोवन

कळयल्यार तो आपलीं सगळीं कामां करून तयार रावतलो आसलो. बायले भुरग्यांचें, सगळें जाग्यार उडोवन तुमची वाट पळयत बसतलो आसलो.

देव : ये शिवा....तूं आमकां कितें पिशे समजला. आमचें येदें व्हडलें ऑफीस आसा तें कितें मुसकां मारपाक ? तुमचे भशेन सरकारी ऑफीस न्हय तें. ताका आमी एक न्हय तीन पत्रां धाडल्यांत.

सुंदर,शिवा : ......तीन......?

सत्या : म्हाका एकूय मेळ्ळुंकना देवा. खंयच्या पत्यार घातिल्लें देवा ?

देव : पत्तो ? आमकां तुमचो पत्तो कित्याक लागता रे ? आमचेकडें कितें पोस्ट ऑफीस आसा ? पोस्टमेन आसा ? आमचो वेवार डायरेक.

सत्या : पूण खरेंच देवा, म्हाका एकूय पत्र मेळ्ळुंकना.

शिवा : खंयचे तारखेर बरयल्लें आनी कितें म्हूण बरयल्लें सांगात तरी देवा.

देव : बरयलें ? आमकां बरोवपाची कसली गरज. आमी तुमचेबशेन मनीस न्हय पत्रां बरोवन पोस्टांत उडोवपाक.......हें पळय...एक दीस ताका कुडकुड्याचो जोर आयिल्लो. मरता काय उरता अशें जाल्लें ताका. जाल्लें मरे सत्या ?

सत्या : हय देवा. मलेरिया जाल्लो म्हाका. फालसिफोरम मलेरिया .

देव : ती म्हजी पयली नोटीस.

सत्या : ती नोटीस देवा ?

देव : हय. दुसरी नोटीस तुका तीन वर्सां उपरांत धाडली. त्या दिसा तुजें प्रेशर सामकें हाय केलें हांवें. हॉस्पिटलांत व्हरचो पडलो तुका.

सत्या : हय देवा.

देव : आनी तिसरे फावट तुका काळजाचो आताक आयलो. जाल्योना तीन नोटिसी ?

शिवा : हीं दुयेंसां म्हणचें तुमच्यो नोटिसी म्हूण आमकां खबरूच नासलें.

देव : कशें खबर आसतलें ! तुमी केन्ना आमचो अभ्यास केला! पयल्याच दुयेंसान तुमी शादूर जावंक जाय. सगळें जाग्यार उडोवन तयार रावपाक जाय. तुमी आपले मजा मारीत रावतात आनी सोंपलें म्हणटकच कडकडटात. पूण मरपाक तुमी इतले भियेतात कित्याक रे ? आयुष्यभर तुमी जर बरें काम करीत तर वयर तुमकां बरी वागणूक मेळटलीच. दीसभर बरे बरे प्रोग्राम पळोवंक

मेळटले.

सुंदर : प्रोग्राम कसले म्हाराज ?

देव : कार्यावळी रे. डान्स, नाटकां, गायनां, वाजपां.

सत्या : तसलेंय जाता देवा थंय ?

देव : खूब मजा आसता. पूण फकत हांगा कोण बरें करतात तांकांच. वायट करतल्यांचे हालूच सगळे. आमचें कोण आयकना तांचे तर हाल पळोव नज.

सत्या : हांव येवपाक तयार आसां देवा, पूण शिवा आनी सुंदराक सोडून........

सुंदर : देवा..सत्य आसा म्हणून सुंदर आसा. सत्याबगर हांव कशें जगूंक शकतलें ? सत्य म्हळ्यारूच हांव आनी हांव म्हळ्यार सत्य.

शिवा : (नमळायेन) देवा..ह्या जगांत आयज बरें कितें उरलां जाल्यार तें फकत आमच्या तिगांत. तीं दोगांय म्हळ्यार हांव. एकामेकाबगर आमी हे धरतेर जगूंच शकनात. आनी आमचे बगर हे धरतेक अर्थ उरचोना. म्हणून आमकां दिसता, व्हरता जाल्यार आमकां तिगांकय व्हरात.मागीर हे धरतेचें कितें जाता तें जावं. पयलीच हांगा सत्याक, म्हाका आनी सुंदराक रावपाक सुवात ना. वचत थंय अत्याचारी लोक आमकां धांवडायतात. आमी कोणाक नाका जाल्यात. आमकां तुमी व्हेल्यारूच बरें.

देव : अशें कशें जातलें ? म्हाका फकत हांगासल्या सत्याक व्हरपाचें आसा. तुमची दोगांयची अजून हांगा गरज आसा.

शिवा : ना देवा. म्हाका हांगा कोण मानीना. म्हजें कोण आयकना.

सुंदर : म्हज्यो हांगा भोयो चल्लयात देवा. हांव दिसतांच म्हजेर तुटून पडटात. म्हणून हांगा रानांत येवन रावलां. आतां हांगाय येतात खंय ते म्हाका सतावपाक.

देव : तुका कितें करतात गो सुंदर....सांग म्हाका.

सुंदर : कितें कितें म्हूण सांगूं देवा. म्हजे राखणेखातीर जांच्या हातांत समाजान सत्ता दिली, तेच म्हजे हाल करपाक लागल्यात. (ल्हवुल्हवू काळोख जाता.)

* * *

(पुलीस चौकीतल्या ऑफिसाचेर स्पॉटाचो उजवाड पडटा. पुलीस इन्स्पेक्टर खुर्चेर बसला. खणांतली बाटली काडून एक घोंट मारता. हवालदार येता)

हवालदारः सायब... एक सुंदरी येयल्या. तुमकां मेळूंक सोदता.

इन्स्पे : सुंदरी..... धाडून दी. (हवालदार वचूंक)आनी हें पळय... तूं भायरूच राव. कोणाक भितर सोडनाका.(हवालदार वता. इन्स्पेक्टर बाटली खणांत दवरता. सुंदर येता.)

सुंदर : इन्स्पेक्टरसायब, येदी व्हडली पुलीस चौकी आसतना हें चल्लां कितें ?

इन्स्पे : प्रस्न विचारू नाका गो. कितें सांगपाचें आसा तें सांग.

सुंदर : सगळ्यांक सांगून पळयलें. कोणूच कांयच करनात.फकत आयकून घेतात.

इन्स्पे : म्हाका सांग. हांव करतां.

सुंदर : इंस्पेक्टरसायब, रस्त्यावयले तवनास तरनाटे म्हाका त्रास दितात.

इन्स्पे : आरेरेरे.....त्रास दितात म्हणचें कितें करतात गो तुका ?

सुंदर : म्हणचें वादिवपणां करतात.

इन्स्पे : म्हणचें एक्झेक्टली कितें करतात ?

सुंदर : म्हर्जी फकणां करतात. म्हज्या फाटल्यान लागतात. बस स्टॉपार उबें रावतां थंय येवन म्हाका तेंकतात. दोळे मारतात. बुरशीं बुरशीं सिनालां करतात.

इन्स्पे : कोण....?

सुंदर : कोण कोण म्हणून सांगू. सगळेच. बसींत उबें रावतां थंय गर्दी करतात. म्हाका चिड्डितात.

इन्स्पे : वा...

सुंदर : वा कितें म्हणटात तुमी ?

इन्स्पे : न्हय. तूं कम्पलेन करपाक आयलें म्हणून वा म्हणलें. तुजी तोखणाय केली. पूण कम्प्लेन घेवपाक थंय हवालदार बशिल्लो आसा.

सुंदर : तो घेना कम्प्लेन. म्हणून तर हांगा आयलां , त्या हवालदाराची कम्लेन करपाक.

इन्स्पे : हां... म्हणचें तूं हवालदाराची कम्प्लेन करपाक आयलां.

सुंदर : म्हजी कम्पलेन बरोवन घेतलीना जाल्यार हांव मंत्र्याकडें वतलें.

इन्स्पे : बरें आसा. हांवूच तुजी कम्प्लेन बरोवन घेतां. खूश ?

सुंदर : हां..घेयात.

इन्स्पे : (पेपर पेन घेता) नांव कितें तुजें ?

सुंदर : सुंदर दोंगरेकार.

इन्स्पे : वा......सुंदर....... कोणे त्रास केलो तुका ?

सुंदर : सांगलें न्हय...त्या तवनास पोरांनी.

इन्स्पे : एकेकट्याचीं नांवां सांग. आतांच तांका धरून भितर उडयतां.

सुंदर : तांचीं नांवां नकळ हांव.

इन्स्पे : हांव कोणाक धरूं तर ? बरें..... तुजेकडें कितें प्रूफ आसा ?

सुंदर : प्रूफ कसलो ?

इन्स्पे : येविडन्स....गवाय....तुका त्रास केलो म्हूण प्रूफ.... त्रास दितना कोणे पळयला. वा फोटो बी काडिल्लो आसा.

सुंदर : तें काम तुमचें.

इन्स्पे : फोटे काडपाचें ?

सुंदर : कोण त्रास दितात तें सोदून काडपाचें

इन्स्पे : वा...म्हणचें आमी तुज्या फाटल्यान लागचें पडलें.

सुंदर : तुमी कित्याखातीर आसतात तर ? चलया बायलांक राखण दिवंक शकना तर पुलीस चौकी कित्याक तर ती ?

इन्स्पे : शाबास...म्हणचें सगळीं कामां सोडून आमी तुमच्या सारक्या चलयांक सेक्युरिटी दिवपाक भोंवचें पडलें. तुका कोणे जितें मारपाची धमकी बी दिल्या जाल्यार सेक्युरिटी दिवं येता. .....हें पळय बाय...सुंदर... तूं खऱ्यानीच बिवटिफूल आसा. तुज्या सारक्या बिवटिफूल चलयांनी रेसपेदान समाजांत भोंवपाक जाय.

सुंदर : हांव कितें तांच्या आंगार पडटां ?

इन्स्पे : तशें न्हय. रेसपेदान म्हणचें तुज्या न्हेसपांत, चलपांत, उलोवण्यांत आनी वागणुकेंत मर्यादा आसल्यार कोण तुजे वाटेक वचना. झाडाचें फूल सुंदर दिसलें म्हणटकच कोणाकूय काडीन दिसतलें. फळां हाताकडें आसल्यार हात घालीन दिसतलें. आतां म्हाका लेगीत दिसलें. ....आनी तुका मात्सो हात लायलो म्हूण कितें लुकसान जाता ? हांव काय तुजो कुडको काडचोंना. (हवालदार येता) भितर कित्याक आयलो रे तूं ?

हवालदार: सायब....मंत्री येता.

इन्स्पे : ये....मिनिस्टर येता खंय. तूं मात्शें कडेक राव. ताका थंय व्हर रे.
(हवालदार ताका धरूंक वता. तें ताचो हात फाफडून आपुणूच कडेकशें रावता. मंत्री येता. इन्सपेक्टर आनी हवालदार सलाम मारतात)

मंत्री : कितें रे ? कितें जालां ?

इन्स्पे : कांय ना सायब.

मंत्री : (खुर्चेर बसता आनी खणांतली बाटली काडून घोंट घेता) काल तुवें ते चार ट्रक धरिल्ले मरे ?

इन्स्पे : कसले सायब ?

मंत्री : रानांतलीं झाडां मारून लाकडां घेवन वताले ते ट्रक.

इन्स्पे : ते कोणाचे सायब ?

मंत्री : असले ट्रक कोणाचे आसतात ?

इन्स्पे : तुमचे सायब.

मंत्री : जाणा मरे तूं. मागीर धरले कशे ?

इन्स्पे : चुकून धरले सायब. सोडटां. आतांच सोडटां.

मंत्री : आनी कितें बरी खबर आसा ?

इन्स्पे : आसा सायब. एकदम बरी खबर आसा.

मंत्री : भितर आसा ?

इन्स्पे : भायरूच आसा सायब..........ये , सुंदर बाय...अशें फुडें यो आनी सांग कितें तें. (सुंदर मुखार येता)

मंत्री : वा.....सुंदर.....

सुंदर : म्हाका वळखतात सर तुमी?

मंत्री : सुंदर चलयांक हांव सदांच लागीच्यान वळखतां.

सुंदर : सर...म्हाका कितें सांगपाचें आसा-

मंत्री : राव...हांगा नाका....(इंस्पेक्टराक) भितर कोण आसा रे ?

इन्स्प : कोण ना सायब.

मंत्री : चल गो...तुका कितें सांगपाचें आसा तें भितर सांग.
(मंत्री ताच्या हाताक धरून भितर व्हरपाक तें -भितर कित्याक. हांगाच सांगतां- अशें म्हणून हात सोडवपाचो प्रयत्न करता. पूण इंसपेक्टर ताका

धुकलता आनी मंत्री ओडटा. ताका भितर धुकलतना ताची ओडणी इन्सपेक्टराच्या हातांत येता. सुंदराच्यो भितरल्यान प्रतिकाराच्यो आड्डी.)

इन्स्पे : तें एकट्याक आयकुचेंना. हांव सराक हॅल्प करपाक भितर वतां. तूं हांगाच राव. (इन्सपेक्टर भितर वता. ओडणी हवालदाराच्या हातांत उरता. ती घेवन तो इन्सपेक्टराचे खुर्चेर बसता आनी खणांतली बाटली काडून तोंडाक लायता. काळोख जाता.)

* * *

(आशिल्लो तसो उजवाड जाता. यमदेव, सत्या, सुंदर आनी शिवा माचयेर आसात)

देव : इतलो त्रास करतात गो तुका हे दुश्ट ?

शिवा : देवा, उलयतां म्हणून रागार जावं नाकात. पूण तुमी लेगीत आमचेर अन्याय करतात.

देव : शिवा.....

शिवा : त्या लाडू खायऱ्यांची पिराय वाडयतात आनी सत्यासारक्या तत्वाच्या मनशांक बेगीन व्हरतात. दुश्ट, गुंड, खूनमारे, भूंयखायरे, रानकातरे, दोंगरकातरे, चोर, नागोवणे, भ्रश्टाचारी हांका व्हड व्हड पिराय दितात. चड आनी चड शक्ती दितात.

देव : कोण रे ते ? वसुंधरेचे हाल करतात. म्हाका तांचीं नांवां सांग. असल्या सगल्या दुश्टांपसून हे वसुंधरेक वाचोवपाचें काम आतां ब्रह्मदेवान म्हजेर सोंपयलां. कालूच आमची बसका जाली.

सुंदर : देवा, हीं सगळीं झाडां कातरून दोंगर बोडके केल्यात तें तुमच्या दोळ्यांनी पळयात. हे दोंगर कातरून घरां बांदल्यांत तीं पळयात. हे लोक गरिबांक जगूंक दिनात. तांच्यो खोंपी मोडटात आनी कॉंक्रिटाचीं जंगलां उबीं करतात. पर्यावरण म्हणटात ताचें तांकां कांयच पडलेलें ना. गंगा यमुना सारक्यो पवित्र न्हंयो प्रदुशीत करपाक प्रोत्सान दितात. खुनमाऱ्याच्या हातांत सत्ता दितात. हें अशेंच चललें जाल्यार फुडें फुडें मनशाक श्वास घेवपाक प्राणवायू मेळचोना. पावस नासून ही धरतरी एक सुको सडो जातली. लोकांक अन्नपाणी मेळचेंना.

देवः कोण रे ते ? म्हाका तांचीं नांवां सांगात रे. हांव तांकां सगळ्यांक वांगडाच उबारून व्हरतां.

शिवा : सगळ्यांचीं नांवां आमकां खबर ना देवा. पूण हांव सारको वळखतां आनी जाचीं हांव सगळीं कर्तुबां जाणा, हो दिसता तो पर्यावरणाचो इबाड करपी एका काळार म्हजोच इश्ट आसलो, तो आतां मिनिस्टर जाला. पर्यावरण मंत्री जाला आनी हें सगळें कातरप ताच्याच आदेशान चल्लां.

देव : नांव कित्याक सांगना रे तूं शिवा.?. तो मंत्री जांव नाजाल्यार मंत्र्याचो बापूय जांव. हांव ताका वगी रावचोंना.

शिवा : देवा , तें तुमीच सोदून काडात. कारण तो दुसऱ्याक चक्रावपांत खूब हुशार आसा. तो तुमकां लेगीत चक्रावपी आनी मागीर हांवें नांव सांगलें म्हूण म्हजो सूड घेवपी.

देव : ताका हांवें जितो सोडल्यार सूड घेतलो मरे तो ?

शिवा : ना देवा, तो तुमकां लेगीत चक्रावन जितो रावपी. खांपो राजकारणी जाला तो.

देव : इतलो भिव नाका रे तूं. तुजें जर खरें आसत, तर हांव ताका धर्तेर कसोच दवरचोंना.

शिवा : म्हाका माफ करात देवा. ताचें नांव लेगीत हांवें घेतल्यार म्हजी जीब हळशिकेंत बुडयल्लेवरी जातली.

देव : कांय नज. तुवें ताचें नांव घेतलेंना तरी हांव म्हजी खाशेली शक्ती वापरून ताका हांगा हाडटां. शिवा तूं फकत दोळे धांपून ताची याद कर, ताचें चित्र दोळ्यांमुखार हाड. हांव तें पळयतां.

(शिवा दोळे धांपता आनी वग्गी उबो रावता. तेन्ना देव ताच्या दोळ्यांक पळयता.)

देव : हां....हो मनीस ....

शिवा : देवा ताका मनीस म्हणू नाका. ताका मनीस म्हणप म्हणल्यार अख्ख्या मनीसजातीचो अपमान. तो मनीस आसलो जाल्यार निवडून येवचो नासलो.

देव : राव. पयलीं तो खंय आसा तें पळयतां.(दोळे घुंवडायता आनी एकेकडेन थीर करता.)....आरे तो कसलें तरी फींत कापता.

सुंदर : उदघाटन करता देवा तो. तीच हातांतली कातर ताच्या पोटांत घालात देवा.

देव : सगलो लोक ताका ताळयो मारतात. ताचो जयघोश करतात.

शिवा : ते सगळे मूर्ख लोक. तांकां सगळ्यांक पयशे वांटून तो निवडून आयला. आनी ताचे वांगडा ताका तेंकून तेंकून रावतात ते ताचे चमचे. खावंक मेळटा म्हणून ताका दसून रावतात, आनी ताच्या दुश्ट कारस्थानांक पाळो दितात.

देव : राव. तुवें सांगलां तसो तो खरोच दुश्ट जाल्यार म्हाका ध्यानांत वचून पळवंदी. नाजाल्यार वगीच तुजें आयकून चोर सोडून संन्यासाक ख्यास्त मेळत. (देव परतून दोळे धांपता आनी दोनूय हात कानार दवरता.) हं...हय रे बाबा. तुजें सामकें खरें. शंबर टक्के बरोबर. पूण म्हाका ताचीं आनीकय जायतीं कर्मां दिसतात, जीं तुका खबर ना. निवडून येवचे आदी तो सुपाऱ्यो घेतालो मरे. खून लेगीत करतालो. जांचें आयुश्य सोंपलेंना तांका आडमृत्यू दितालो. आब्बा...तो आकांतवाद्यांक मदत करता मरे. शी...शी...शी... ताचीं दुश्टपणां म्हज्यान पळव नज. (दोळे उगडटा. कानावयले हात काडटा.)

शिवा : आतां तरी पटलें न्हय देवा तुमकां ?

देव : पटलें तर . हांवें सारकीं दोळ्यांनी पळयल्यांत मरे ताचीं फाटलीं दुश्कर्मां. असले दुश्ट मनीस हे धरतेर आसल्यार पृथ्वीची वाट लागतली.

सुंदर : देवा ताका आतांच व्हरात.

देव : हय..... ताका ताचेच गाडयेंत बसयतां आनी ओडीत हांगा हाडटां.

सत्या : देवा, हांगा गाडी येना.

सुंदर : हांगा रस्तो ना देवा.

देव : रस्त्याची गरज ना. पळयात तुमी.

शिवा : ताका हांगा हाडटात देवा ?

देव : सोडटां समजला ताका !

शिवा : देवा, तुमी ताचे कितले हाल करतात तें आमी कडेक रावन पळयतात. तो वगीच आमचो दुबाव घेतलो.

देव : म्हजेर विश्वास ना रे तुमचो ?

तिगांय : आसा देवा...आसा.

शिवा : सांबाळून देवा.....राजकारणी तो.

(दूत दोळ्यांसामकार हात व्हरून मूठ आंवुळटा तेन्ना गाडी सुरू जाल्ल्याचो आवाज येता. तसोच मूठ आंवळिल्लो हात तो मात्सो वयर उबारता आनी आपले भोंवतणी घुंवडायता, तेन्ना गाडी फांस चलल्याचो आनी होर्न वाजयल्याचो मोटो आवाज येता. एकदम लागी हाडून तो मूठ सोडटा तेन्ना आवाज बंद जाता. उपरांत तो दावो पांय वयर उबारून ढब्ब करून रागान जमनीर मारता. त्याच वेळार मंत्री स्टेजीर येवन नाखयां पडटा.ताच्या हातांत कातर आसा)

मंत्री : आवयस...कितें जालें ? कोणे उडयलो रे म्हाका ? ॲक्सिडेंट जालो कितें रे. गाडी हवेंतल्यान गेली शी . .... ड्रायवर नासतना गाडी चल्ली कशी ...... खंय गेलो रे तो ड्रायवर.... ? सस्पेंड करतलों तुका. आवयस...नाक फोडलें म्हजें.

देव : नाकूच न्हय. तुजें सगळेंच फोडटां आतां.

मंत्री : . ...(शिवाक पळोवन)..आं...शिवा.....तुजें इतल्यार पावलें ? म्हाका मारता तूं ? तुजीं आंदोलनां, मोर्चे सगळे फेल जाले म्हणून हो उपाय काडलो ? ह्या रानांत हाडून म्हाका मारूंक सोदता !

शिवा : हांवें हाडूंक ना रे तुका.(देव ताका बोट दाखयता)

मंत्री :: आवयस.. कसलो मार घालता रे तू. कितें जाय रे तुका. तुजें काम करतां रे हांव. करतां म्हणचें करतां.

शिवा : म्हजें एकट्याचें तुजेकडेन कांयच काम ना. तुवें जें चलयलां तें बंद कर.

मंत्री : करतां रे........तुज्यो सगल्यो मागण्यो मान्य करतां. असो पेट घालू नाका.

शिवा : आतां म्हज्या हातांत कांय ना. आतां हांवे तुका ताचे सुवादीन केला. तुजें कितें करपाचें तें तोच करतलो.

मंत्री : कोण रे तो ?

शिवा : तोच. तुकां मारता पळय तो.

(देव बोट दाखयता. मंत्री जमनीर पडटा)

मंत्री : पूण मारता कित्याक रे तूं ? मारून कितें मेळटलें ? तुका कितें जाय तें माग मरे. प्लॉट जाय, घर जाय, बंगलो जाय. जाय तें माग. हांव दितां तुका.

शिवा : हांव मारना रे तुका.

मंत्री : तूं मारना....... हय...तूं खंय मारता....तूं मारना. पूण मारता कोण तर. सुंदराकडें अशें मारूंक जावचेंना. ताका मारुंकूच कळना. हो..हो..सत्या मारता रे. (देव बोट दाखयता)

सत्या : आमी कोणूच मारनात तुका. तुवें आमकां खूब त्रास दिले तरी आमी तुजें वायट केलेंना.आतां तूंच भोग तुज्या कर्माचीं फळां.

मंत्री : पूण मारता कोण रे म्हाका ?

सुंदर : तुका तुजें कर्म मारता. म्हजें अस्तित्वूच नश्ट करूंक मुखार सरला मरे तूं ? कितलें सोसलें हांवें. हांव तुका मारूंक शकना न्हय. आमचे वतीन कोणतरी तुका ख्यास्त दिता.तुज्यापसून आमकां राखण दिवपी कोणतरी आसा.

मंत्री : कोण गो तो ? लिपून कित्याक मारता ? ताका हाडात म्हज्या सामकार. पळयात हांव ताका कसो काबार करतां तो. म्हाका अजून वळखलेनात तुमी. (देव बोट दाखयता)....म्हज्या सामकार कित्याक येना ? तोंड दाखय रे म्हाका तुजें.

देव : दाखयतां... म्हजें सगळें रूप दाखयतां तुका. आनी तुजीं दुश्टपणां सांसणाचीं सोंपयतां.

सत्या : देवा, आंब्याचीं पानां हाडूं.

देव : नाका. आतां ताका हांव संवसारांत कसोच दवरचों ना. सोमतो व्हरून नरकांत उडयतां . सारकेंच दाखयतां ताका म्हजें रूप. (ताच्या केंसांक धरून पळवंक लायता.) पळय रे....पळय...दिसना..(एक थापट मारून ताका जमनीर उडयता)....आतां दिसता...?

मंत्री : हो...हो आनी कोण रे नाटकी. हो म्हाका मारता ? हो... तुकां दाखयतां हांव...

देव : (बोट दाखयता. तो निन्हळटा)

मंत्री : आवयस... खंयच्यान मारता रे तूं ? ये नाटक्या...कोण तूं ? असलो भेस करून म्हाका सोंपोवपाक आयला ? आरे मंत्री हांव मंत्री. कोणाक आयकुपाचों ना. ..कोण्णाक...

देव : (बोट दाखयता)..........

मंत्री : आवयस..सॉलीड मार घालता मरे तूं. आर्रे पूण मारून प्रस्न सुट्टा ? तुका

कितें जाय तें माग रे. कितले दुडू जाय ?

देव : (बोट दाखयता)

मंत्री : आवयस..तूं खऱ्यानीच नट , नाटकी काय जादुगार रे ? खंयच्च्यान मारता तेंच कळना. तुका नाटकाक पयशे जाय मरे ? हांव दितां. पयलें बक्षीस जाय ? तेंय दिवंक लायतां. तुजें नाटक फॉरेनाक लेगीत धाडटां. पूण असलो मार मारु नाका. जाम केलो मरे तुवें म्हाका मारून...आरे शिवा..तूं तरी सांग मरे ताका. काय तूंय सामील आसा रे ताका. हां...तुमी तिगांय कोमिनार जावन ह्या गुंडाक हाडला म्हाका मारपाक. ये गुंडा...तुका सांगतां..हाणी तुका सुपारी दिल्या ताचे परस धा पटीन हांव चड दितां तुका....

देव : (बोट दाखयता)

मंत्री : आरे म्हजो गुन्यांव कितें तें तरी सांग. हांवे कोणाचें वायट केलां ?

देव : तुवें कोणाचें बरें केलां तें सांग.

मंत्री : हांवें ..हांवें कितल्या जाणांक सिरविसो दिल्यात.

देव : एकेकट्याचे कितले लाख घेतले ?

मंत्री : जाणट्या म्हातऱ्यांक घरा बसून पेन्शन दिलां.

देव : कोणाच्या बोल्सांतलें ?

मंत्री : देवळां बांदपाक दुडू दिला.

देव : इतलो दुडू खंयचो हाडलो ? आरे दुश्टा..तूं पयली वादिवपणां करतालो मरे. लोकांच्या चेडवांक उबारून व्हरतालो. सुपाऱ्यो घेतालो. खून करतालो. मारामारी करतालो. इतलें करुनूय तूं मंत्री कसो जालो ? तूं शिकला कितें रे ?

मंत्री : मंत्री जावपाक शिक्षण लागना.

देव : निवडून कसो आयलो ?

मंत्री : पयशे वांटून. धमक्यो दिवन.

देव . कसल्यो धमक्यो दिल्यो ?

मंत्री : निवडून आयलोंना जाल्यार घरांत भितर सरून मारतलों म्हूण. अख्खो गांव काबार करतलों म्हूण. सगले अशेंच करतात.

देव : लोक तुका इतले भियेले कित्याक ?

मंत्री : हांव मारपी म्हूण जाणात ते.

देव : तुका आमी ह्या संवसारांत धाडलो,तो हे धर्तरेचें बरें करपाक. केलें तुवें बरें ? तुका बुद्दी दिल्ली ताचो बरो उपयोग करचो सोडून तुवें वायट उपयोग केलो. हीं झाडां कोणे कातरलीं रे ? हे दोंगर कोणे पोखरले ?

मंत्री : हांवें केलां तें. घरां बिल्डिंगो बांदून धरती सुंदर करपाक.

देव : तुज्या बापायची रे ही जमीन ? एक झाड केन्ना रोयलां रे तुवें ?

मंत्री : वनमहोत्सवाक रोयतां हांव झाडां.

देव : दुसरे दिसा मरतात मरे तीं. त्या निमतान नागयल्लो पयसो मात उरता तुमचे तिजोरेंत. कितलो भ्रश्टाचार करतात रे तुमी ! दुडवांक लागून पृथ्वीचो इबाड करतात.

मंत्री : म्हाका तांणी निवडून दिला. पांच वर्सां म्हज्यान कितेंय करू येता.

देव : वायट मार्गान कोट्यांनी दुडू एकठांय केलो मरे तुवें ? आतां पळोवया तो दुडू तुका मरणांतल्यान वाटायता जाल्यार..

मंत्री : तूं म्हाका मारून उडयतलो ? जितोच ?

देव : (बोट दाखयता)......

मंत्री : आरे म्हजें आयकून तरी घे-

देव : कांयच उलोव नाका. उडक्यो मारपाक हुशार मरे तू. आतां मार उडक्यो माकडाभाशेन, ह्या पक्षांतल्यान त्या पक्षांत. त्या पक्षांतल्यान परतून ह्या पक्षांत. लजूय दिसना रे तुकां ? सामकी भाजून खाल्ल्या ?

मंत्री : लज आसली जाल्यार हांव मंत्री जावंक पावचो नासलों. आमकां लज आसना. लज तांकां दिसूंक फावो, आमकां परतून परतून निवडून दितात तांकां.

देव : जांणी तुका निवडून हाडलो तांची तुवें सेवा करूंक जाय. वयल्यान तूं ताकां रस्त्यार हाडटा. तांचीं घरां, खोंपी मोडून उडयता. कितले खून केले रे तुवें ? कितल्या जाणांचे संवसार उबंतरा उडयले ? पयशे वांटून वांटून कितले फावटी निवडून आयलो रे तूं .

मंत्री : आरे पूण तें खातें-

देव : ही धरती तुजी रे ? तुवें रचल्या ? हे दोंगर तुज्या बापायचे ? हीं झाडां तुज्या आज्याचीं ?

मंत्री : तर कोणाचीं ? तुजीं ?

देव : (बोट दाखयता) सत्या... सांग ताका हांव कोण तो......(सत्या ताका ल्हवूच कानांत कितेंतरी सांगता.)

मंत्री : म्हणचें यमदेव....खरो यमदेव..? वयर साकून आयला....

सत्या : हय.

मंत्री : मेलो म्हणटकच मनशाचो जीव व्हरता तो ?

सत्या : हय

मंत्री : मेल्या उपरांत व्हरता तो मरे.

सत्या : हय रे पापया.

मंत्री : हांव खंय मेलां तर आजून ? मेलो म्हणटच यो म्हूण सांग ताका जीव व्हरपाक.

सत्या : तूंच सांग

मंत्री : ये यमदेवा...म्हजो प्राण व्हरपाक आयला जाल्यार हांव मरतकच यो. मरच्या पयली प्राण कसो व्हरतलो रे तूं ?

देव : (दोन बोटां दाखयता. मंत्री चडूच वळवळटा)

मंत्री : आरे-आरे कितें करता रे ?

देव : पयलीं मारतां मरे तुका. मागीर तुजो जीव व्हरतां. ही धरती कातरून उडोवपाचो अधिकार तुका कोणे दिलो रे ?

मंत्री : सांगतां..सांगतां.....

देव : कांयच सांगू नाका. म्हाका सगळी खबर आसा. हांवें सगळें दोळ्यांनी पळयलां. कितल्या प्राण्यांक आडमृत्यू दिलो रे तुवें ! ह्या सगळ्या झाडांक जीव आसा म्हूण जाणा मरे तूं ? एक झाड मारप म्हळ्यार एक खून करप. तुज्या असल्या मनशाक हे धरतीर दवरल्यार पृथ्वीची वाट लागतली. आतां तुकां व्हरतां हांव, मागीर पळय तुजे कसले हाल करतां ते.

मंत्री : चुकलों देवा. हांव सामको चुकलों. हें अशें आसता म्हूण म्हाका खबर नासली.आतां समजलें. आतां पश्चात्ताप जाता म्हाका. माफ कर देवा.....गुन्यांव भोगोस........हाचे फुडें अशें केन्नाच करचोंना....पातकी हांव. खूब पातकां केल्यांत हांवें...हाचे फुडें बरो मनीस जातलों. लोकांची सेवा करतलों. जितलीं झाडां कातरल्यांत ताचेपरस चड रोयतलों. दोंगर परतून

भरून काडटलों. बांदल्यात त्यो बिल्डिंगो मोडून आसलीं तशीं गरिबांचीं घरां बांदून दितलों. पूण त्याखातीर म्हाका थोडो टायम जाय. हें सगलें जालें म्हणटकच हांवूच येवन सरंडर जातलों.

शिवा : सगळें फट देवा....बंडलां..हो कांयच करचोना. हाचेर विश्वास दवरू नाकात...

मंत्री : करतलों देवा.....देवाच्यान..तुज्यान करतलों....म्हाका एकूच चान्स दिवन पळयात. हांव सगळें जाग्यार उडयतां. सगळ्यांचें बरें करतां.

सत्या : नाका देवा...ताचें आयकू नाकात.

सुंदर : दोन तोंडांचें माळूण तें. करता म्हणटलो आनी आमकां चड त्रास करतलो.

मंत्री : ना देवा. हांव खरेंच सांगतां, म्हाका पश्चात्ताप जाला. हांव कित्याचेरूय हात दवरून सोपूत घेतां. बायले भुरग्यांचो, कोणाचोय सोपूत घेवन सांगतां.

देव : बरें आसा. एक फावट विश्वास दवरतां हांव तुजेर. आनीक दवरचोंना. एक चान्स दितां तुका. आनीक केन्नाच दिवचोंना.

शिवा : देवा...

सत्या : नाका देवा.....

सुंदर : तशें करू नाका देवा....

मंत्री : प्लीज देवा....प्लीज...पांया पडटां. तुमी सांगता तें आयकतां. (न्हिदून पांया पडटा)

देव : एके अटीर सोडटां तुका.

मंत्री : मान्य देवा....म्हाका तुमच्यो सगळ्यो अटी मान्य.

देव : दिसाक एक झाड रोवचें पडटलें.

मंत्री : दोन रोयतां. आनी शिंपून व्हड करतां.

देव : दर दिसा शंबर गरिबांक जेवण घालचें पडटलें.

मंत्री : दोनशें घालतां. पोटभर वाडटां.

देव : दुडू घेयनासतना नोकऱ्यो दिवच्यो पडटल्यो.

मंत्री : एक पयसो घेवचोंना. घेतल्या तितल्यांयचे परते दितलों.

देव : भ्रश्टाचार बंद.

मंत्री : सामको बंद.

देव : तुजेकडेन जितलो दुडू आसा, तो सगळो गरिबांक वांटून सोंपोवपाचो.

मंत्री : आयच्यान सुरू करतां.

देव : आनी एक अट.

मंत्री : सांग देवा....

देव : तुकां सोडटां. पूण तुज्या बदला तुजे बायलेक व्हरतां.

मंत्री : व्हर देवा, व्हर......जाय जाल्यार म्हज्या भुरग्यांकय व्हर.

देव : ऊठ. सोडलो तुकां.चल.....

(मंत्री उठ्ठा आसतना बोल्सांतलें पिस्तोल काडटा आनी यमदेवाचेर जोकता)

मंत्री : तुवें म्हाका सोडलो....हांव तुका खंय सोडटां तर. तुका सोडलो जाल्यार तुज्यो सगळ्यो अटी मान्य करच्योच पडटल्यो.

(फार पेटयता.पूण देवाक कांयच लागना. ताच्यो गुळयो सोंपतात तेन्ना देव ताका तीन बोटां दाखयता. तो चडूच वळवळटा, फडफडटा आनी आरीचें जावन पडटा. तिगांय ताका बारीक पळयतात)

शिवा : मरूंक ना देवा.

सत्या : जितोच आसा.

सुंदर : पळयता म्हाका.

देवा : तसोच दवरला ताका हांवें. पारालिसीस...... तो पळोवंक शकतलो. पूण उलोवंक शकचोना. हातपांय हालोवंक शकचोना. आयुश्यभर असोच धरून पडटलो. हीच ख्यास्त फावो ताका.

शिवा : अशें कित्याक केलें देवा ?

सत्या : तो हे धरतेर आसपूच म्हळ्यार धरती मातेक कितल्यो यातना जातल्यो.

सुंदर : हाची सेवा करपाक हाचे बायलेक मरसर त्रास.

शिवा : देवा, असो आर जावन पडलेलो आसतना लेगीत तो कसलीं कारस्थानां करीत सांगू नज. ताका हांगासलो व्हेल्यारूच बरो.

देव : खरें तुमचें. हाचें वारें लेगीत लागल्यार बऱ्या मनशाची मती भ्रश्ट जातली. (देव पांचय बोटां ताचे वटेन जोखता. मंत्री जीव गेल्लेवरी आवाज करता. आंग ताचें विचित्र तरेन हालता आनी एकदम जीव सोडटा. देव ताचो प्राण मुठींत धरता, कमरेची पोती काडून तांतूंत उडयता आनी पोतयेचें तोंड बांदून

पोती कमरेक खोयता.)

देव : आयज सावन हे वसुंधरेची राखण करपाखातीर दुश्टांक काबार करपाच्या वावराक लागतां हांव. सत्या, शिवा आनी सुंदरा, असल्या दुश्टांपसून हांव तुमकां अभय दितां. तुमची तिगांयची पिराय वाडोवपाचो प्रस्ताव हांव ब्रह्मदेवाकडें माणून तो पास करून घेतलों. आनी हाचेफुडें जो कोण पर्यावरणाचे राखणेखातीर वावुरतलो ताका व्हड पिराय दितलों अशें हांव वचन दितां.

सत्या : देवा..म्हाका व्हरना ?

देव : हे वसुंधरेक तुमची तिगांयची गरज आसा. आतां तुमचो वावर वाडुंदी. ही धरा आशिल्ली तशी परतून फुलयात, फळयात, पाचवी चार करात.

तिगांय : हय देवा. आमी आयच्यान कामाक लागतात.

देव : तथास्तू......

सुंदर : देवा, एक याचना करतां.

देव : कर सुंदरा...जरूर कर..

सुंदर : तुमकां आनी यमदुताक पळयल्लयाची स्मृती आमकां थोड्याच वेळापुरती दिल्ली , म्हळ्यार टेम्परती दिल्ली. ती परमानेन्ट करची अशी आमची मागणी आसा देवा.

देव : तुमची मागणी हांव तात्काळ मान्य करतां, कारण ही गजाल संवसारांतल्या सगळ्या मनशांक कळूंक जाय. तातूंत जे दुश्ट आसात ते सुदारले जाल्यार बरेंच जालें. नाजाल्यार म्हजो उपाय आसाच. तुमी ही गजाल गांवागांवांत वचून लोकांक सांगपाचें सत्कार्य करात.

तिगांय : हय देवा...आमी आयच्यानूच सुरवात करतात.

देब : तुमचें बरेंच करतलों हांव. हे गजालीचो जो कोण प्रचार करतलो, ताचें बरें जातलें. ताका व्हड पिराय आनी बरें आरोग्य लाबतलें.
(तिगांय यमदेवाक पांया पडटात. देव तांकां आशिर्वाद दिता.)

सुंदर : देवा..हाचें कितें करया.(मंत्र्याचें)

देव : फुडलो जल्म ताका हांव मनशाचोच दितलों. पूण कुड्डो, भेड्डो, मोनो, थोंटो, रोगी, निराधार, निराश्रीत भिकारी करून ताचे हाल हाल करतलों. सद्द्या ताचें हें शरीर हेत्या देंगणांत उडयात.त्या जनावरांचें तरी पोट भरुंदी. तेच लायकीचो

तो. ताका अग्नी दिल्यार अग्नीदेवाचो अपमान जातलो. असल्या दुश्टांक जो कोण अग्नी दिता ताका अग्नीदेव शाप दिता. तुमी ते श्राप घेव नाकात.

शिवा : देवा, असले दुश्ट ह्या संवसारांत जायते आसात.

देव : कळळें म्हाका तें . तांकां सगळ्यांक सोदून काडटां आनी तीच ख्यास्त दितां. बेगीन वतां (पोतयेक हात लावन) हो त्रास करता म्हाका. पळय कसो धडपडटा. (पोतयेर थापट मारून) वगी बस रे थंय. ....आयकात....सगळे आयकात....वचच्या पयलीं पृथ्वी वयल्या सगळ्या लोकांक कळीत करतां, हे धर्तरेक त्रास दिवपी. पर्यावरणाचो इबाड करपी, गरीब धाट्यांक पिडापीड करपी, सत्तेचो गैरफायदो घेवपी, दूश्ट, चोर, खूनी, पातकी,आकांतवादी जर तुमकां सांपडलो तर रोकडेंच म्हाका सांगात. आयुश्य सोंपलेंना तरी हांव तांकां तात्काळ व्हरतलों आनी गायंडोळाच्या जल्माक घालतलों.

भिव नाकात. व्हडलें कांयच करप ना तुमी. फकत दोळे धांपून प्रार्थना करात. मनांतल्या मनांत त्या दुश्टाचें चित्र दोळ्यामुखार हाडात आनी नांव घेयात. कोणाक कांयच कळचेंना. सामकें गुपीत. तुमचे म्हजे भितर. तुमी तांकां कांयच करूक शकनात जाल्यार इतलें तरी करात. अशे तरेचें तुमचें सहकार्य मेळत जाल्यार आमी ही धर्तरी असल्या दुश्टांपसून वाचोवंक शकतले. आसा ताचेपरस सुंदर करूंक शकतले.

(यमदेव वता. सत्या, शिवा आनी सुंदर तिगांय खोशी जावन नाचतात आनी गायतात)

ही धरा वसुंधरा
येतली आतां तरतरा
दोंगरा तेंगशो जातल्यो जित्यो
शेवणीं येतलीं आपल्या घरा
धरती जातली पाचवी चार
फुलां फळां जातली रास
हे भुंयेर अमर जातले
सत्या शिवा सुंदरा.

---------(नाटक सोंपलें)---------

लेखकाची वळख

- नट, दिग्दर्शक, नाट्यलेखक, कवी
- गोवा कला अकादमी नाट्यसर्तींत २५ वर्सांत अभिनय आनी दिग्दर्शनाचीं साबार इनामां
- 'छप्पन थिगळी येसवंत' ह्या एकपात्री नाट्याचे ८० वयर प्रयोग.
- 'जैत' आनी 'मर्णकटो' ह्या दूरदर्शनचे माळेंत मुखेल भूमिका.
- 'कोंकणी प्रजेचो आवाज' राजभास चळवळींत सक्रीय वांटो.
- शालेय पाठ्यपुस्तकांनी कविता, काणयो, नाटकुल्यांचो आसपाव.
- भारतीय भाषा संस्थान, मैसूर (C.I.I.L.) हे संस्थेन तयार केल्ल्या कोंकणी बालगितां पुस्तकाच्या वावरांत मोलादीक वांटो तशेंच संस्थेन तयार केल्ल्या चित्र-उतरां कोश पुस्तकाच्या संपादक मंडळाचे वांगडी.
- अखिल भारतीय कोंकणी परिशदेचे उपसचिव.

लेखकाचो भोवमान

- 'चपलाहार' पुस्तकाक गोवा कला अकादमीचो साहित्य पुरस्कार (१९८१).
- 'तिसरे माळयेर बस' पुस्तकाक कोंकणी भाशा मंडळाचो साहित्य पुरस्कार (१९८६).

  'युगान्त' नाटकाक गोवा कला अकादमीचे नाट्यसर्तींत उत्कृष्ट लेखनाचें पयलें इनाम (१९९४).
- 'जादवाचो आयणो' पुस्तकाक NCERT दिल्लीचो राष्ट्रीय पुरस्कार (१९९७).
- २५ वर्सां कोंकणी नाट्यस्पर्धेत मोलादीक योगदान दिल्लेखातीर कला अकादमीचो खाशेलो भोवमान पुरस्कार (२००१).
- कोंकणी रंगमाचयेच्या योगदानाखातीर भौ. प्रभाकर कुडचडकार यादस्तीक पुरस्कार (१९९८).
- 'एक आसलो' पुस्तकाक कोंकणी साहित्य केंद्र, कुडचडेंचो - मथा पुरस्कार (२००६).

भरत नायकाचीं पुस्तकां

युगान्त
राम राम भाऊ
शॉक ट्रीटमेन्ट
एके रातीन..:एके वातीन
हय सायबा
सत्ते फुडलें शाणपण
वेंचणूक
काशिपोंदा
चपलाहार
भेरें भेरें टुणटुणें
बॉबी न्हिदता तेन्ना
तिसरे माळयेर बस
बेकार कवी लाखां धनी
नंबर ३६
चामट्याक चिमटो
११ एकपात्री
मना मना
गीतगंध
पड रे पावसा पड
शाणुल्या गुणुल्या
एक आसलो
व्हडलो जातलों हांव
जादवाचो आयणो
धवो कावळो
गणपती बाप्पा मोरया

